

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXI — Број 410
Субота, 7 новембар 1959

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

У ОВОМ БРОЈУ:

- ЗЛАТОРОГ
- КЛИМА ГРАДОВА
- СА ОНЕ СТРАНЕ ШУМЕ

СТРИПОВИ:

Бајка о цару Салтану.
Паја, Мики, Бим и Бум, Флаш Гордон, Чардак ни на небу ни на земљи, Ирска бајка и Сима Зима.

ПРЕ ЧАРЛА...

Вероватно се још многи из данашње најстарије генерације посетилаца биоскопа сећају филмова великог комичара Макса Линдера, јер су се до изнемоглости смејали гледајући тог претходника Чарла Чаплина. Његови филмови су се давали пре Првог светског рата па све готово до 1925 године. За њега су стручњаци говорили:

— Нико не може играти као Линдер, и због тога ће остати незабораван.

Сам Чарло Чаплин је једном приликом у друштву Линдера, изјавио:

— Да није било њега ја никад не бих био на филму.

Данас се о њему зна само из старих бележака. Био је велики комичар, а завршио је живот трагично — самоубиством. Последњи његов филм био је приказан 1923 године, када је имао 40 година, а живео је још само две.

Да би сачувала успомену на свог оца његова кћи већ годинама прикупља све његове филмова и фотографије, јер је он за њу, наравно, највећи комичар света.

Није лажао...

Минхенска полиција је недавно ухапсила неког В. Вагнера, просјака и богаља без обе ноге, због тога што је просио у сектору прада где је то забрањено.

У полициској станици дошло је између иследника и просјака до веома необичног дијалога:

- Одакле долазите?
- Из Штутгарта.
- Како сте дошли?
- Аутомобилом.
- Ко је возио кола?
- Мој шофер!
- Да ли је у колима било још кога осим вас двојице?

— Да, била је моја пратиља.

Запрепашићену иследника није било краја. Испоставило се да „јакни“ просјак није лагао; он је један од најбогатих људи Штутгарта, сопственик неколико вишеопратница, власник луксузног аутомобила Мерцедес Бенц, а шоферу даје стан, храну, одело и 30.000 франака у готову. Све своје богатство Вагнер је зарадио у току 40 година просјачења. Његова пратиља је изјавила да „газда“ у празничне дане зарађује чак и 12 до 18 хиљада динара на сат!

Снага страха

Године 1909 — тачно пре пола столећа — Абдул Хамид II, један од највећих тирана у историји, био је свргнут с престола и интерниран. Турска је одахнула.

Овај владар, који је носио незавидни надимак „крвави султан“, живео је у сталном страху од атентата и због тога је у својој палати Јилдискоску у Цариграду изградио компликован систем заштите. Да чланови какве завереничке групе не би били у могућности да изненада упадну и да би се њихово приближавање успорило, ходници који су водили у султанове одаје били су толико уски да је кроз њих могао да прође само један човек. Султан је имао 50 разних и исто толико спаваћих соба. Испред сваких врата увек је стајао по један тешко наоружан „туфанки“. Одаје су биле повезане тајним вратима и нико није знао у којој се од њих султан налази. Абдул Хамид је одлазио на починак тек кад би почело да свиће, а устајао је већ у осам часова. На домаку руке увек му је стајао један револвер и какво хладно оружје. Сва врата била су „блиндирана“ и имала браве чији је тајни механизам знао само султан. Свуда по двору налазила су се у подовима врата — поклопци која су се отварају кад се на њих стане или помоћу нарочитог механизма, тако да су се нежељени посетиоци за трен ока могли наћи у подруму.

Највеће изненађење за оне који су после свргавања Абдул Хамида претражили његову палату претстављало је бесумње двадесет воштаних лутака. Свака је имала запањујућу сличност са султаном не само по лицу, већ и по оделу. Једна лутка је седела на дивану у једној соби, друга за писаћим столом у другој, трећа у фотељи. Њихов „задатак“ је био да збуне евентуалног нападача и приме ударац намењен султану.

УСПЕО СНИМАК

Овај „квартет“ дelfина као да пева или, можда, очекује да неки залагај падне с чеба.

Дelfини су најинтелигентнија морска створења, због чега их природњаци сврставају у групу великих мајмуна, као што су орангутан и шимпанза. Увек су расположени за игру и шалу и забављају посетиоце акваријума широм целог света: Њихове скокове изнад морске површине нарочито кад су у близини брода и очекују храну, прате сви путници.

3 ПРАСТА
КОДА ДЕ ЗА ВРЕМЕ ОРКАНА ИЗГУБИО А. ЛИНКОЛН ИЗ ПИРО КАУНТИЈА (САД) НАЉЕНА СУ ПОДЛЕ 3 СЕДМИЦЕ У СНЕЖНОМ НАНОСУ НЕШТО ОМРШАВЕЛА, А ЛИ ИНАЧЕ САСВИМ ЗДРАВА

ЈАЈА
КОДА НОСИ КОКО КОШКА АГАТЕ ШОНЕ ИЗ ЕСЕКСА У АМЕРИЦИ ПОТВЕКАЈУ СВОЈИМ ОБЛИКОМ НА ПИНГВИНЕ

ПАРЖУТИХ ОБИЛЕНИХ ЧАРАПА
КРАЉИЦЕ ДЕЛИСАВЕТЕ - ПРВЕ ОБИЛЕНЕ ЧАРАПЕ КОДЕ ДЕ ИКАД, ПОНЕЛА ЈЕДНА ЕНГЛЕСКИЊА - ДОШ БЕ ЧУВА У ПАЛАТИ ХЕТФИЛДА

НОВА ВОШТАНА ОБЕКА
КОДА БЕ ПРАВИ СВАКЕ ГОДИНЕ У РИОМУ (ФРАНЦУСКА) КАО УПОМЕНА НА СТАРИ ОБИЧАЈ БОРБЕ ПРОТИВ КУГЕ **МОРА ДА БУДЕ ТОЛИКО ДУГАЧКА ДА СЕ ЊОМЕ ОПАШЕ ЧИТАВ ГРАД** ДА БИ СЕ МОГЛА НОВИТИ ЗА ВРЕМЕ ПРОЦЕСИЈЕ ОБЕКА СЕ УВИДЕ ТАКО ДА ИЗГЛЕДА КАО ОГРОМАН ТОЧАК ДЕР ДЕ

ДУГАЧКА 5 КИЛОМЕТАРА

ВЕРОВАТИ ИЛИ НЕ!

ОПАСНА ПАГОДА БА ДЕН
У ИНДОКИНИ
ИЗДУБЉЕНА ДЕ У ЧВРСТОЈ СТЕНИ НЕПОД ОГРОМНОГ СЛОБОДНОГ КАМЕНА КОЈИ ЛЕЖИ ТАКО НЕСИГУРНО ДА СЕ **ЗАКЉАТИ ОД ДОДИРА ПРТОМ**

ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ МОГАО ДА СКОЧИ НА ЈАЈА И ДА ИХ НЕ РАЗБИЈЕ!
ЏОЗЕФ ДЕРБИ ИЗ ДАДЛИДА (ЕНГЛЕСКА) МОГАО ДЕ ДА СКОЧИ НА ОТВОРЕНУ КОРПУ ПУНУ ЈАЈА И О ЊЕ ОПЕТ НА ЗЕМЉУ И ТО ТАКО ЛАКО И БРЗО ДА НИЈЕДНО ЈАЈЕ ЧАК И НЕ НАПУКНЕ!

ОДРЕКАО СЕ ИЗУМА

Ролше је изумео Јозеф Мерлин, млади белгиски механичар и музичар. Године 1760, на једном маскенбалу у Лондону, Мерлин је ставио ролше из ноге, узео виолину и ишао свирајући од госта до госта, изазивајући одушевљење присутних. У једном мо-

менту, Мерлин је услед велике брзине изгубио равнотежу и својим силовим ударом у скупшћено огледало, здробио и њега и виолину и задобио тешке посекотине. Обесхрабрен, он се одрекао свог изума, који ни други после овог несрећног случаја нису усвојили читав један век.

ЗА ДИВНО ЧУДО

Приликом последње ерупције вулкана Мон Пелеа, на Мартинику, потпуно је уништен град Сент Пјер са 28.000 становника. У животу је остао само један човек, урођеник-

који се, осуђен на казну затвора, у моменту ерупције налазио у једном подруму дубоко испод површине земље. Међутим, и он је осетио последње ужасне експлозије — по целом телу је задобио јаке опекотине.

НЕОБИЧАН ДОКАЗ

Пре извесног времена могао се у америчкој штампи у рубрици „мали огласи“ прочитати овакав оглас:

„Траже се паукови без обзира на величину. Њујоршки музеј“.

Повод овом огласу је чудан — управи музеја је досадило стално неповерење туриста према старостима споменика — јер на њима нема чак ни паучине.

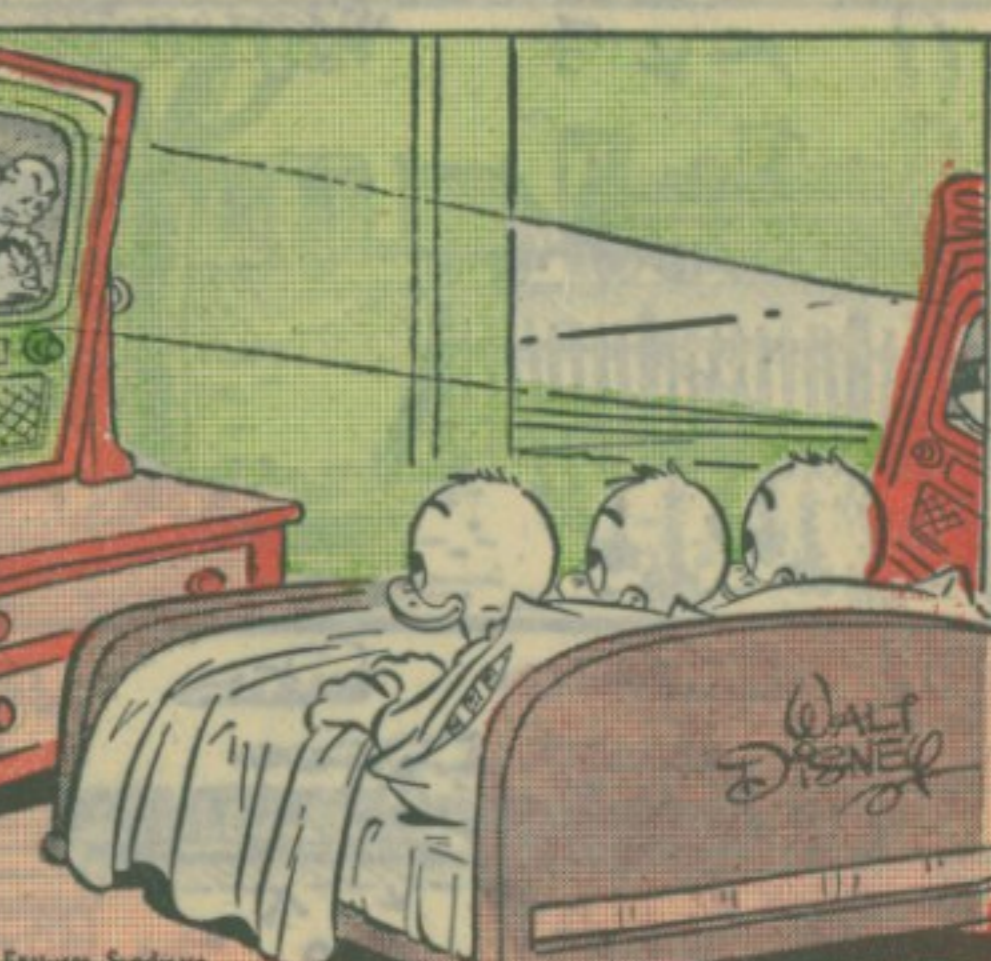
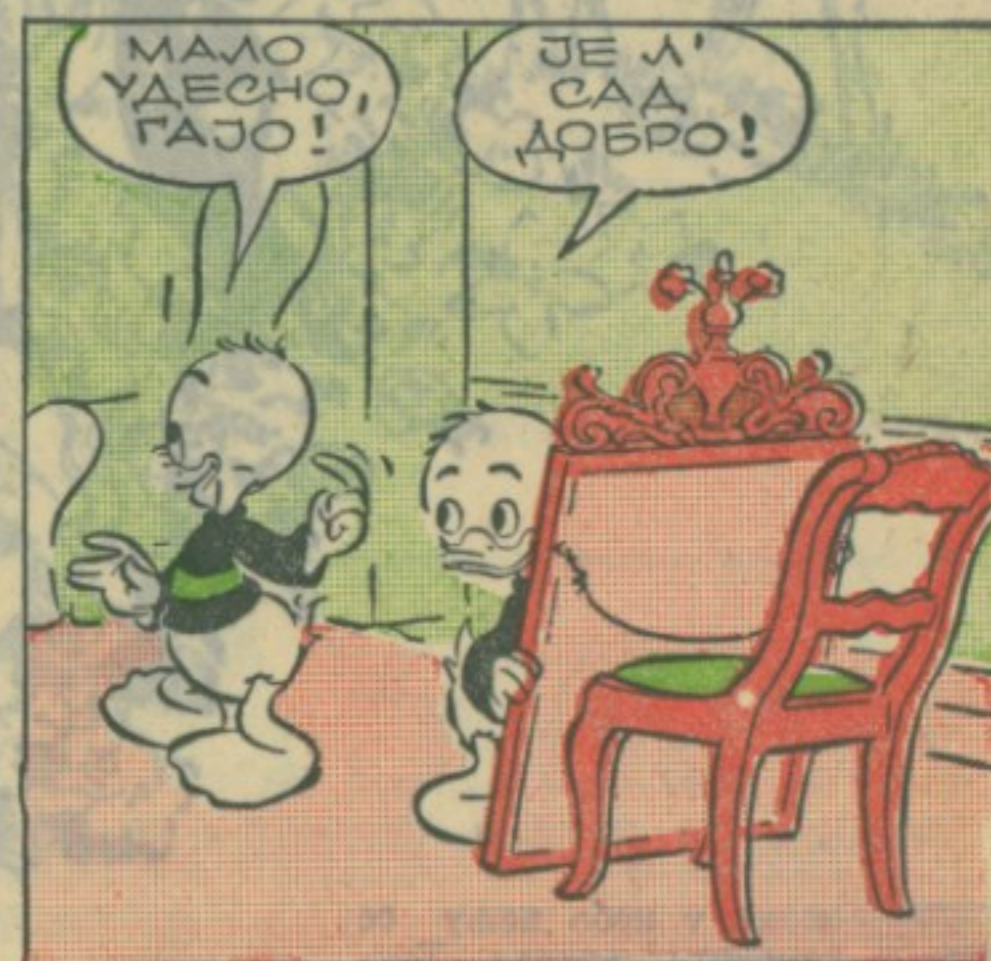
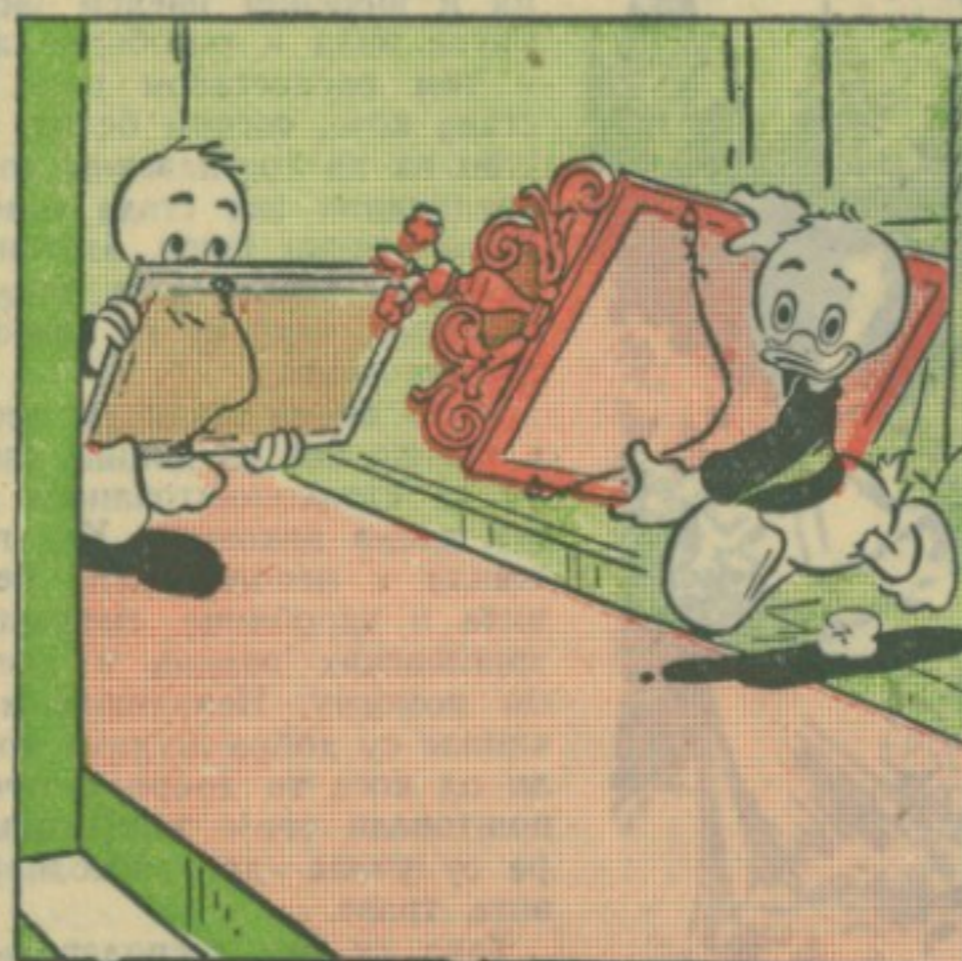
ЗАБЕЛЕЖЕНО

Из података Метеоролошког бироа у Америци може се видети да је 1928 године у Небрасци падао град незапамћене величине. Неколико најве-

ћих зрна је тада премерено и установљено да је једно било тешко 680 грама, а у обиму и мало 43 сантиметра.

ПАЈА ПАТАК

Лојд осигурава астронауте

Све америчке осигуравајуће компаније којима су се седам будућих путника у васноу обратили — одбиле су, упркос замашним сумама које су им нуђене, да их осигурају. Они су стављени у исту категорију као и гангстери које друштва не осигуравају ни за милионе. Британски Лојд је први прекинуо ову праксу и прихватио да осигура америчке астронауте сврставајући их у категорију са возачима камиона нитроглицерина и радицима на црквеним торњевима.

Прошле године у свету је произведено 1979 милијарди цигарета и то 470 милијарди комада само у САД. У односу на 1957 годину то претставља повећање за 4,5 одсто, али од њих би могао да се „изатка“ њилим широк 2,10 метра а дуг од Земље до Месеца.

Немогуће је одредити тачно време када су се почеле носити панталоне. У сваком случају оне нису биле саставни део гардеробе ни Грка ни Римљана, јер се не виде ни на једном прастаром споменику, који приказује људе ова два народа. Можда прву појаву панталона треба тражити код европских Индогермана, а после доста времена њих су почели да носе и са јужне стране Алпа. То не значи да стари Грци нису знали за панталоне, али су само своје непријатеље — варваре — приказивали у њима. На старим вазама налазе се слике амазонки и Тројанаца у панталонама, па чак и Парис, тројански јунак, носио је њих. Али, ниједан се Грк у њима није сликао.

Са горње стране Алпа носиле су се панталоне од крзна и других тканина које су обави-

ОТКАД СЕ НОСЕ ПАНТАЛОНЕ

јане око ногу као увијачи. Можда су панталоне галског порекла и по историчару Полибиусу биле су у употреби још у трећем веку пре наше ере. Кад римски књижевници напишу „Гали у бракату“, тиме означавају „Гале у панталонама“, јер су они називали тај део одела који су носили око ногу и кукова: „брака“. У 12 веку почеле су панталоне помало да личе на данашње.

У Рим је седамдесете године неки Цецина донео прве панталоне. Наравно, ова новина је изазвала велику сензацију и потсмевање, али једном прихваћене, панталоне

су ношене све више иако су неки царевни, као Хонориус,

строго кажњавали оне који су их обукли.

Оријенталски народи носе панталоне вероватно још пре него Европљани. Помиње се да су стари Хебрејци кажњавани због ношења панталона, које су по угледу на Персијанце почели да облаче. Само, ту су их носили и мушкарци и жене чије умногоне потсећају на нама познате „димиге“.

Мода панталона преносила се изгледа, највише за време сеобе народа. У неким гробницама на полуострву Јитланд нађени су лешевни мушкараца из четвртог века, који су имали на себи панталоне веома сличне данашњим.

У садашње време сви мушкарци цивилизованих народа носе панталоне, сем Шкотланђана који никако не замењују своје кариране сукње.

ЛЕГЕНДА И СТВАРНОСТ

Златоторо

КРАЉ ТРИГЛАВСКИХ ГОРА

Високо у небо пењу се каменити врхови Триглава. До самог трозубог триглавог врха пружају се оштри изрежани Реж. Крај њега румена Рјавина дели долину Кот од долине Крама, које негде доле почињу у зеленилу. Ту су врхови Цмир, Врбанова Шпица, Мишељ, Хрибарнасе, Тричарица и многи други.

И док се дубоко у долинама види само тамно зеленило шуме, догледају се у висинама влада голи крш и камен. Стена се наслања на стену, растргана и искидана, као да је нека дивовска снага пирувала на високим падинама, пропаланима и снежницама где се снег не топи ни уред лета.

А само овде-онде, у удолици некој, може да се види по која рпница

траве или жбуц ниског планинског бора, кржљави планински родендрон или стручак бледуљаваог планинског цвећа: малокрвне анемоне, маљавог рунолиста или модрог енџијана.

Тихо је и мирно у хладним планинским висинама. Одједи камења, које се котрља низ стрмину одбијајући се о стену, најчешће су једлини звуци који се овде чују праћени шкргућањем и цијукањем поткованих докула пролазника планинара.

А све је то некад било другојаче! Давно, сасвим давно, — прича стара словенска легенда, — триглав-

ске падине, данас камените и голе, биле су прекривене бујним ливадама и шареним цвећем јарких боја. Групе вила и чаробница живеље су у том расцветалом рају чувајући стада коза, сасвим белих, и напасали их на триглавским ливадама. А предводник тих стада коза био је један велики јарац, златних рогова, необичне лепоте и чудесне снаге — Златоторо, како су га становници из долине звали.

У то време људи се нису верали у висине већ из долине само гледали са страхопоштовањем и љубављу према врховима. Кад год би се нашли у невољи, лепе беле жене, виле и чаробнице, сазнале би с триглавских падина и долазиле да им помогну. Невидљивим силама чиниле су добра људима који су знали од кога то добро потиче па су поштовали своје заштитнице. Пастире су учили да распознају лековите траве.

Тако су оне господарице Триглавом. Са суседних брда људи су гледали триглавски рај трудећи се да примете Златоторога стада јер су она, веле, била чаробне лепоте. Нарочито сам Златоторо, господар триглавских стрмина.

Нико од људи није се усуђивао да пође горе. Ко би само покушао, пропао би у непогодама и олујама које би виле пуштале по целом Триглаву. И ловци би радо пошли у лов на Златоторога, који је хитро пре скакао са стене на стену. Јер, причало се, ако би се неко дочепао његовог златног рога, постао би господар ситног злата и сребра која нека страховита многоглава аждаја чува у пећинама под Богатином, изнад Бохиња.

Али Златоторо није могао тако лако да се улови. Чудесна је била

његова снага и вештина којом је скакао преко провалија. Могао је увек да измакне гониоцима који би га појурили. Усто, његови златни рогови значили су страх и трепет за људе.

Још једну нарочиту моћ имао је Златоторо. Ако би неко и успео да га рани, на оном месту где би пала кап његове крви порасла би одмах бујна и румена алпска ружа. А доволно је било да Златоторо поједе њен листић и да опет буде здрав и чини и врати му се сва његова снага и сила моћ. Због тога они који би кренули на Златоторога морали су тако да га улове да на месту остане мртав.

Многи и многи су прижељкивали злато, али се нису усуђивали да пођу на страшног Златоторога који је опсењивао својом лепотом.

Један ловац се ипак одлучио. Кренуо је на Триглав и цео један дан лутао по његовим висинама не би ли нашао Златоторога. И најзад га је спазио: стајао је на једној стени и гледао у долину. Ловац је опалио и зрно је прошло поред самог срца Златоторога.

Он се пропео и почео да бежи.

Ловац је пошао да га тражи. Веровао је да ће га наћи по трагу крви која је одмах почела да бије у млазевима из Златоторогавих груди.

Али, догодило се чудо. Уместо крвавих мрља, ловац је опалио нежне алпске руже које су ницале по црвеним траговима.

Од руже до руже одмицао је ловац све даље и дубље у планину. И онда, одједном, на једној окомитој стени, опали пред собом Златоторога. Чупкао је листиће руже и рана му је већ била зарасла. Сунчеви зраци, који су падали на његову главу и златне рогове, одбијали су се и осветљавали околину. Призор је био диван и ловац је застао као очаран. Златоторо је искористио то, пришао му и роговима га гурнуо у провалију.

Отада се Триглав изменио. Белих жена, вила чаробница, одмах је нестало — отселели су се на неку другу планину. А Златоторо, љут због

жећи хране и паше које је било све мање јер је Златоторо све уништио.

Тако је Триглав остао го, стеновит и пун крша. Само у најнижим својим деловима, у долинама које су лежале сасвим дубоко, остало је зеленило. Тамо Златоторо није хтео да силази да се не би срео са људима које је отада омрзнуо.

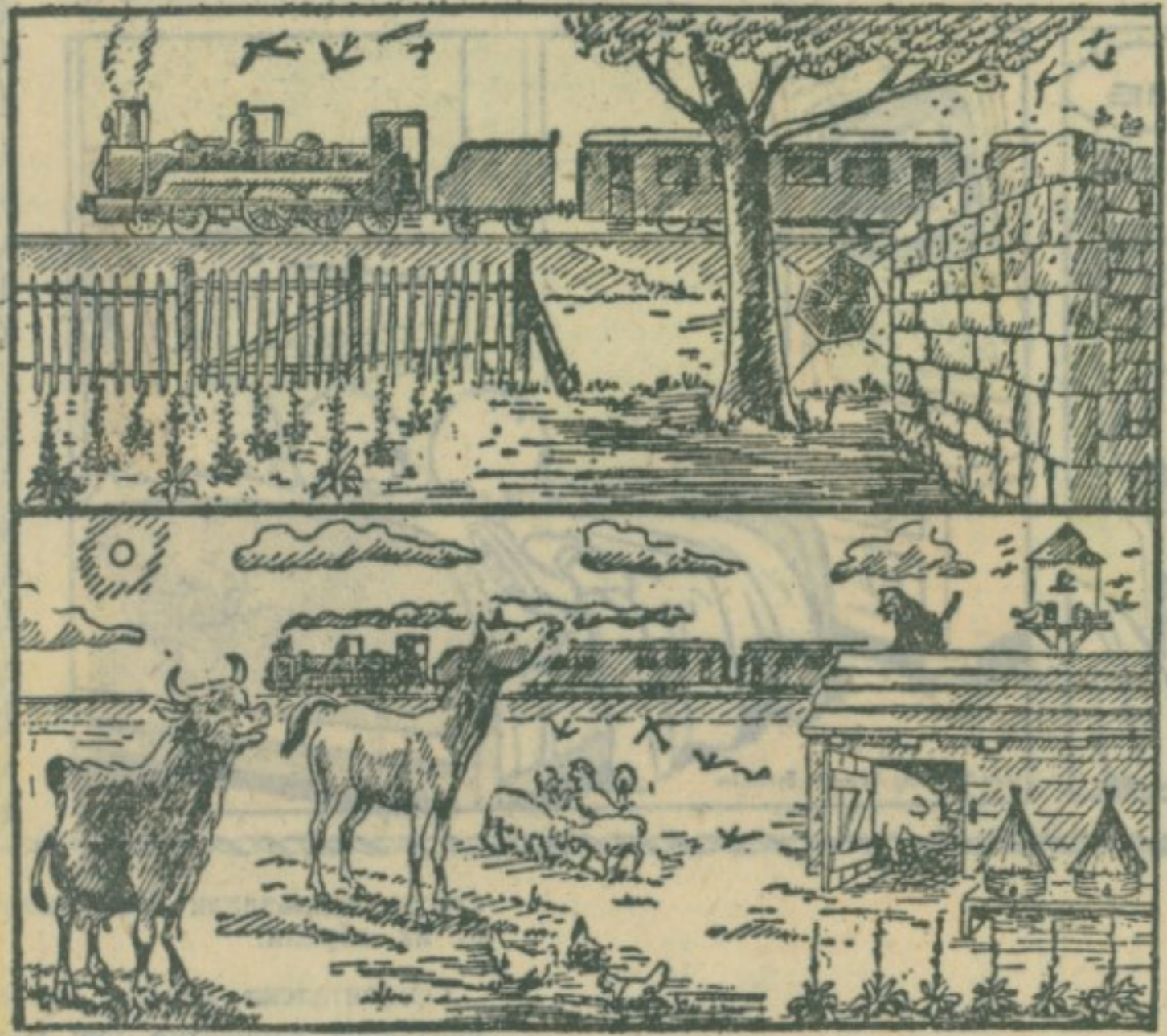
Прошло је много времена, али Триглав је био и остао краљевство Златоторога. Људи су дошнје почели да се пењу по триглавским врховима но њега нису сретали нигде. Овде-онде видела би се само по која дивокоза како се вешто вере и скаче по стрменим литицама. То су некадашње беле козе остављене саме, подивљале, постале дивокозе.

Људи су узалуд тражили да међу њима виде Златоторога. Он лута, потпуно усамљен, по беспутним каменитим врховима а људима се показује само кад треба да умру!

Ако неки од смелих и неустрашивих планинара пође без пута и стазе преко вертикалних литица, појави се понекад Златоторо. Поносно сијају његови златни рогови и севају његове крупне тамне очи. А планинари обично загледи у њега, заборавају на опрезност и падају у дубоке провалије, којима Триглав обилује. Златоторо их гледа како падају и опет самује у свом каменитом краљевству жалећи што су људи били тако зли и уништили рај који је раније владао.

Ту стару словенску легенду о Златоторогавом краљевству причају стари пастири који дубоко у долинама напасују своје овцице или краве. И када поред њих пронесу тело неког погинулог планинара, завјено у крвави чаршав, обично кажу:

— Ето, Златоторо се свети...
Али и они, грицајући оглодани

ШТА ЗНАЧЕ ОВЕ ДВЕ СЛИКЕ

Погледајте добро ове две слике и реците нам шта оне претстављају! Има ли између њих какве сличности? Или у чему је разлика? Како бисте назвали једну, како другу слику?

Дајемо вам одмах одговор, ако се нисте сетили, али би било добро да најпре сами покушате да решите то питање.

(Прва слика могла би да носи име: „Биће лепо време“. Наиме, на слици лете високо, паук је исплео велику мрежу, швеће се расцветало, дим из локомотиве диже се право увис, а све су то, по народном веровању, знаци лепог времена.)

Другу — доњу слику, могли бисте да назовете: „Падаће киша“, јер лете ниско, крава муче, коњ рже, свиња роће, голуби се купе око свог голубарника, овце се збијају у стадо, пчеле се не удаљавају од кошнице, швеће је затворило крунице, око Сунца се налази прстен, дим из локомотиве иде водоравно, а све су то знаци да треба очекивати кишу.)

САМО ЈЕДНА ПРЕМИЈА

Шкотланђанин прекореваш своју жену:
— Забога, зашто си купила одједном две срећке, када добро знаш да постоји само једна главна премија.

СКУПОЦЕНА ИДЕЈА

— Имаш једну идеју, која вреди брату стотине хиљаде динара!
— А колико тражиш за ту идеју?
— Сто динара у готовом.

СМРТ НА АСФАЛУ

Услед појачане моторизације све се чешће догађају саобраћајне несреће. Статистике показују да на асфалу најчешће губе живот старији људи. Утврђено је да се од 1950 до 1955 године удвостручио број жртава од преко 65 година. Исто тако дошло је до пораста несрећа и међу децом, али проценат није тако висок као код старијих.

У Холандији, на пример, забележено је да годишње просечно губи живот у саобраћајним несрећама 97 старијих особа на милион становника. Тек прошле године тај број је опао на 40, али је ипак број настрадалих већи: тако да је у односу на раније године порастао, чак за 70 процената. После Холандије која има највећи број смртних случајева старијих људи, долазе Норвешка, Јапан, Јужноафричка Унија и Данска. Сједињене Државе и Ирска бележе опадање жртава.

У погледу броја жртава у саобраћајним несрећама на првом месту је Јапан. Од 1953 до 1957 године било је 2.336 мртвих на милион аутомобила. Колико је то велики број говори један други податак: у Сједињеним Државама је у истом периоду забележено само 129 жртава на исти број аутомобила.

Према подацима Уједињених нација после Јапана долази Италија са 1.272 жртве на милион возила. На трећем месту је Финска са 861 жртвом, а затим следе Швајцарска са 534, Норвешка са 416, Ирска са 405, Велика Британија са 390, Данска са 363, Холандија са 338, Шведска са 316, Аустралија са 309 итд.

овога, изгазио је цветне ливаде и камиш своје дуге луле, покушавају зелена поља. На врховима рогова да својим старачким очима угледају у сурим стенама поносну прилику краља триглавских гора, усамљенога владара каменитих литица Златоторога...

Тимоти Дил-Расел, син једног енглеског лекара има тек двадесет и једну годину, а већ својим подвизима превазилази и најмелије артисте. Чак ни Худини, најчувенији вештак у скидању окова није му дорастао.

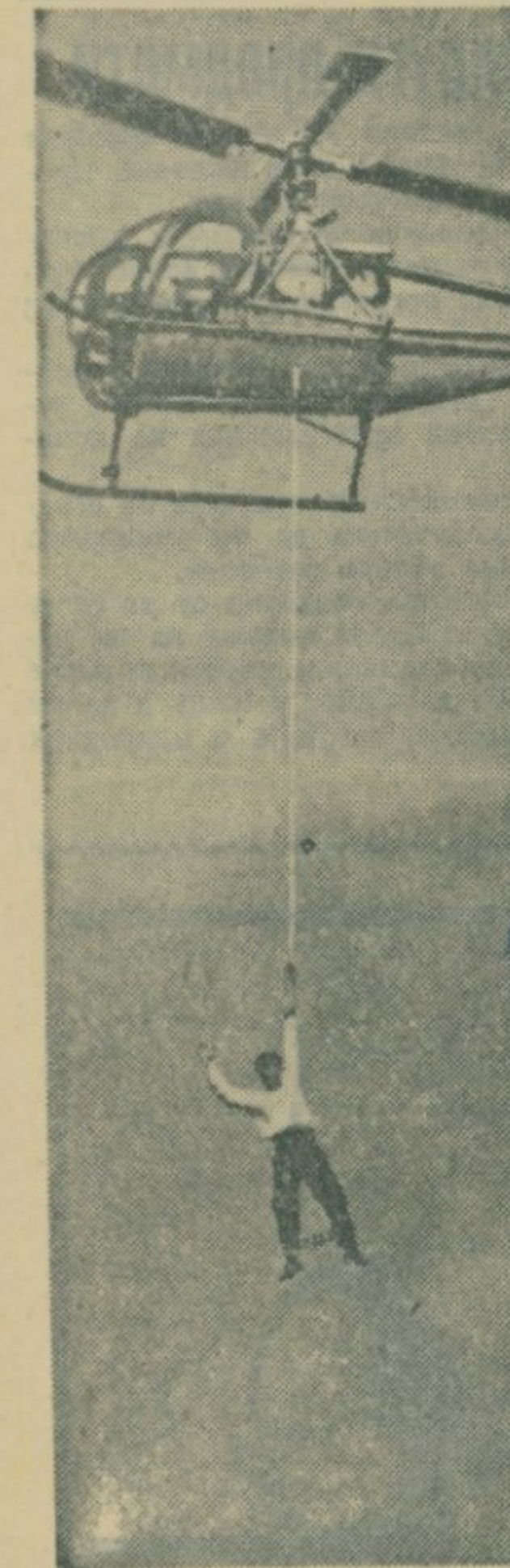
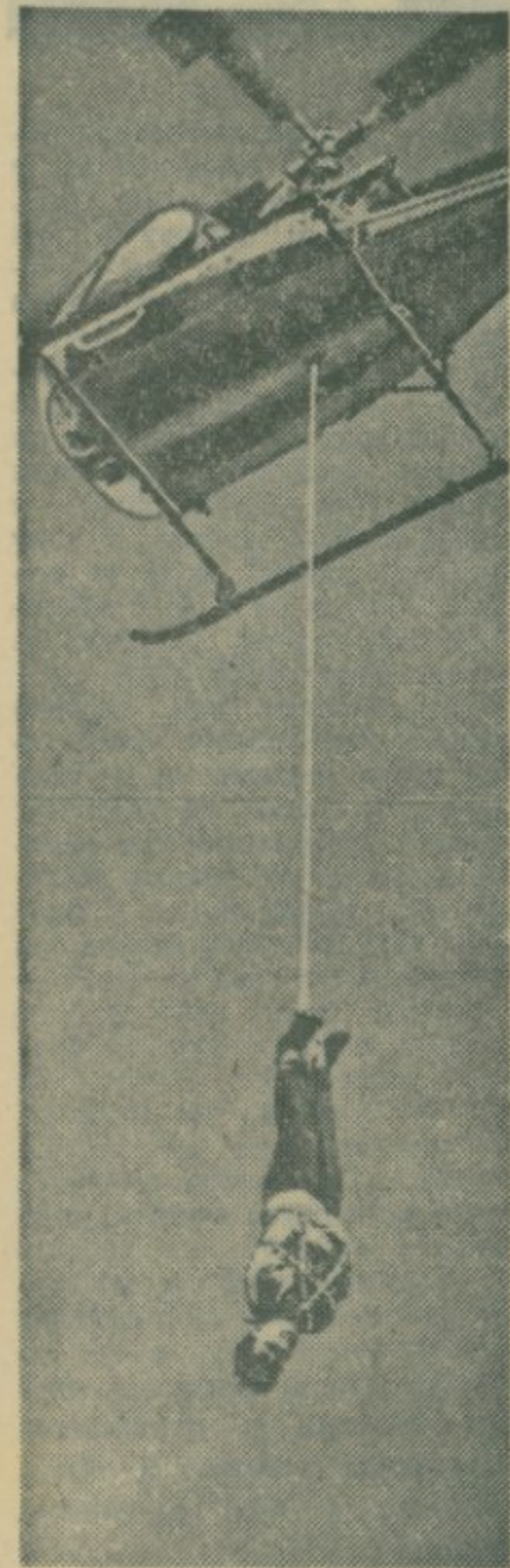
Претекао

ХУДИНИЈА

Од свих досад приказаних „чуда“ млади Расел највише је задивно енглеску јавност својим последњим извођењем. Слутан у ланце, са оковима на рукама и ногама, висео је главачке о ужету привезаном за хеликоптер, на висини од 30 метара. Да би се посматрачи уверили да не „блефује“, висео је тако неколико тренутака а тада... за 30 секунди одбацио је са себе ланце, за 15 секунди скинуо лисице с руку, затим „лудачку кошуљу“ и окове с ногу. Све ове „радње“ трајале су 105 секунди.

На крају, оставши да вису у ваздуху слободан, весело је махао рукама запањеним гледаоцима.

Денмарк, улица у Лондону у коју се скреће из живе саобраћајнице Черринг Крос Роуд, тесна је и неугодна. У њој је свега двадесет и седам малих зграда. Осим неколико локала у приземљу све остале просторије у овим кућама претрпане су нотама, зидови се и не виде од слика познатих певача шансона, у њима по цели дан одјекују звуци клавира и песама чији аутори тако жарко желе да оне постану шлагери. Оданде, из „Тин Пан Али“ — Алеје звезде лимених тигања, како ову улицу још називају, амерички и енглески музички издавачи пуштају у свет лаку музику.

Ко год је у стању да напише стихове и уз речи компоује мелодију налик на шлагер може да закуца на свака врата у „Тин Пан Али“. Ако неком срећом поднесе своје музичко дело на оцену директору баш у тренутку кад неки познати певач или диригент оркестра жели да употпуни свој репертоар, и песма му се свида, онда... Ако је то Алма Коган, певачица шлагера тренутно на гласу, или Ев Босвел, једна од најпознатијих и најомиљенијих певачица таквих песама — онда је успех двоструко већи. И аутор и издавач могу тада задовољно да трљају руке: први

КРОЗ АЛЕЈУ

ЛИМЕНИХ ТИГАЊА

Ев Босвел

ће стрпати у џеп 10.000 фунти ауторског хонорара, а други, који је морао да стави на кошку 3000 фунти за издавачке трошкове, обогатиће се преко ноћи.

Супротно се наравно чешће догађа. После првог неуспеха понеки аматер-сликотворац се помири са судбином, а неки остаје упоран. Само ниједан толико као лондонски аматер Мичел Прат. Са својом баладом „Саденли“ (Изненада) обишао је све прагове тамошњих издавача. И свауда је одговор био: „Не“. Годињу и по дана слушао је то исто. Најзад је за злосрећну плочу „Саденли“

сознао истакнути филмски глумац Петула Кларк. Мелодија га је усхитила и почео је да је пева. И „Саденли“ је убрзо постао шлагер сезоне.

Још један од таквих није клонуо и — имао је среће. Клавиристи дансинга Џоел Хендерсону досадило је било да стално само прати оне који згрћу паре. Рекао је себи: „Па и ја то могу“. И није погрешно. За своје првенце трудно се да заинтересује једну фабрику грамофонских плоча. „Не“. Заређао је онда по „Тин Пан Али“, но и овде нико ни да га погледа. Сав бесан одлучио је да сам постане издавач. О свом трошку издао је своје три прве композиције шлагера и на њима зарадио десетине хиљада фунти. А у њујоршкој „Тин Пан Али“ добио је за њих после једне од првих награда.

НЕМА СЛИЧНЕ ЗБИРКЕ

Од пре кратког времена посетиоцима музеја у Ашафенбургу на Мајни пружа се прилика да виде збирку какву свакако нема ниједна друга слична установа на свету — стенице: 403 рода са 1457 врсти и варијаната. Од свих њих само једна воли људску крв и позната је као постелна стеница. Остале су — изузимајући две, које нападају слепе мишеве и ласте — вегетаријанци. Конзерватор ове ретке колекције каже да се у њој налазе и „прави драгуљи“ за које би стручњаци дали читаво имање.

ЧАРДАК НИ НА НЕБУ НИ НА ЗЕМЉИ

ПО МОТИВИМА ИЗ НАРОДНИХ ПРИПОВЕДАКА

ЦАРЕВИТ МИЛОШ И НЕГОВА ВЕРЕНИЦА ПРИНЦЕЗА БИСЕРКА ПУТУЈУ СА СЛУГОМ БРКОМ КА МИЛОШЕВОМ ДВОРЦУ... ЈЕДНОМ, КАД СУ СЕ СПРЕМАЛИ ДА ЗАНОЋЕ У НЕПОЗНАТОМ КРАЈУ, СПАЗИЛИ СУ ВИСОКО У ОБЛАЦИМА, ЈЕДАН ЗАМАК.

КАКВА ЛИ ЈЕ ТО ВИСОКА ПЛАНИНА НА КОЈОЈ СЕ НАЛАЗИ ТАЈ ЗАМАК...

ПОШТО ПРЕСТАВАМО НОЋ, СУТРА ГА ПОСЕТИМО

ВРЕМЕ ЈЕ ПРОЛАЗИЛО... ДО ПОЛА НОЋИ СВЕ ЈЕ БИЛО МИРНО...

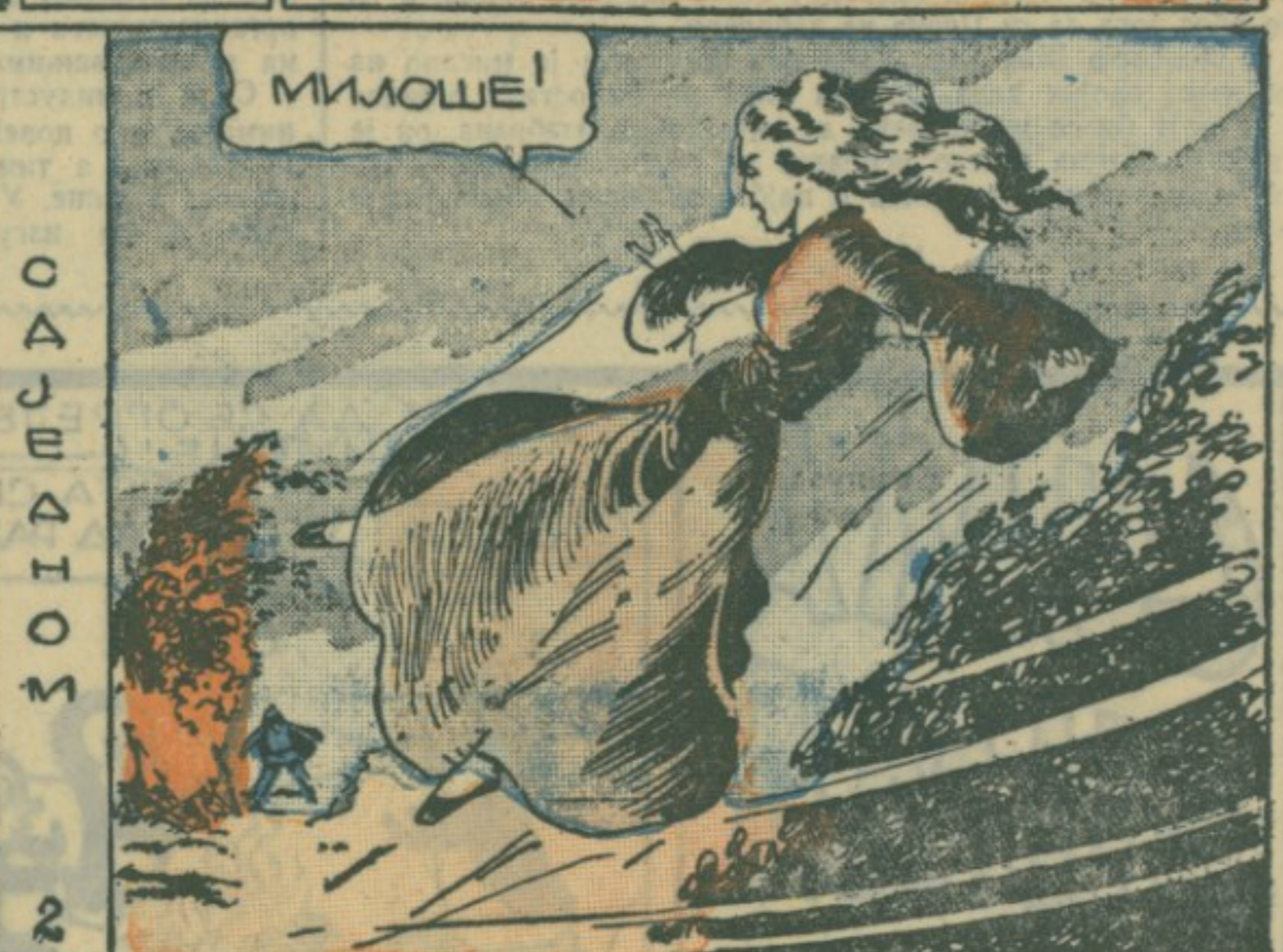

ТАДА СЕ ИЗНЕНАДА ВАЗДУХ УСКОМЕ: ШАО, НЕБО СЕ ЗАМРАЧИЛО И ЈАК ВЕТАР ПОЧЕО ДА СЕ ВРТИ У КОВИТЛАЦ ОКО ЛОГОРА НАШИХ ПУТНИКА

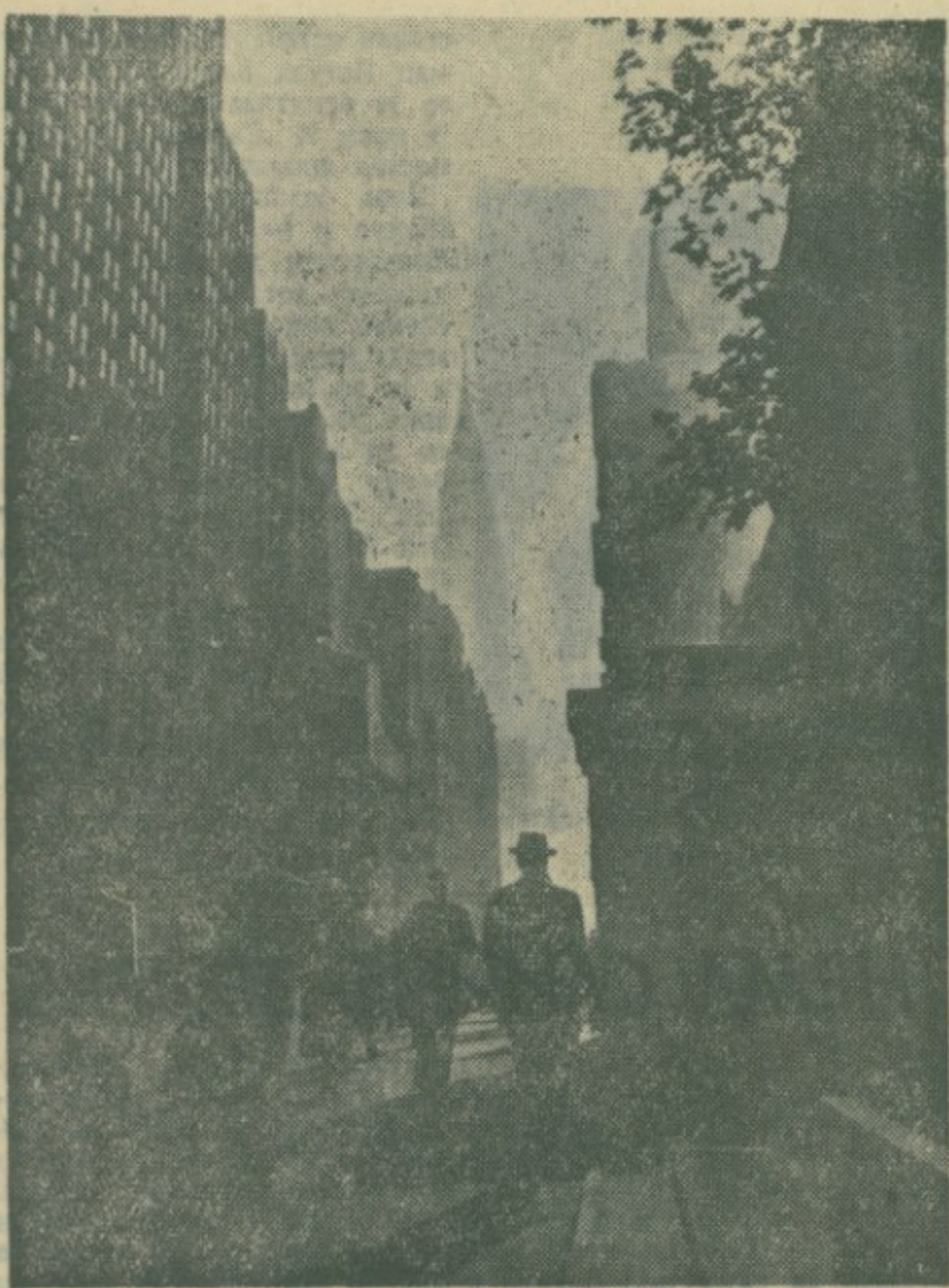
БРКО, ШТА СЕ ТО ДОГАЂА?

НЕ ЗНАМ, ЦАРЕВИЋУ! САМО ВИДИМ ДА ВЕТАР ПОСТАЈЕ СВЕ ЈАКИ

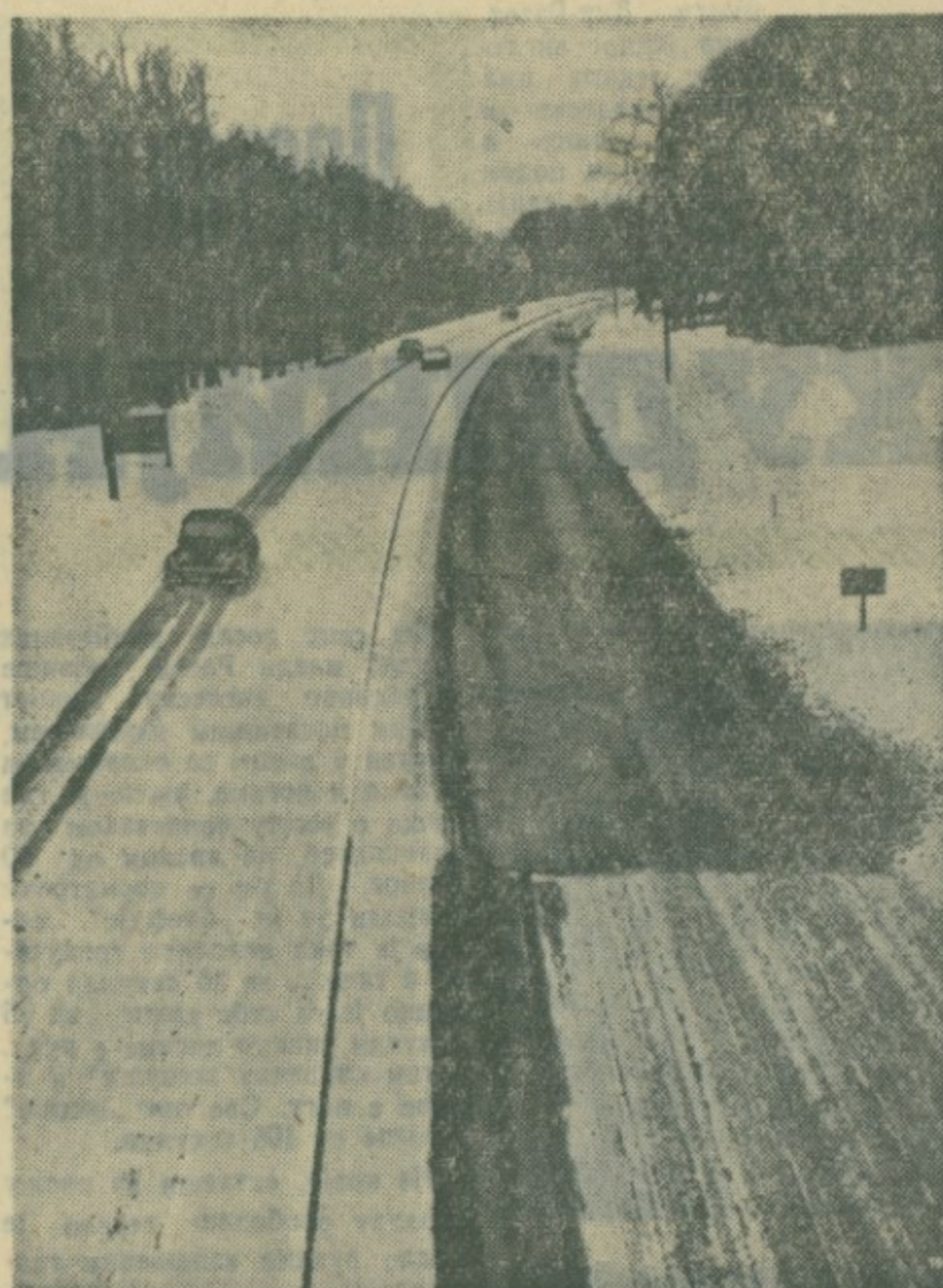
МИЛОШЕ!

О А Ј Е Д Н О М

КЛИМА ГРАДОВА

ГРАД — „КАМЕНА ПУСТИЊА“ — „ВУЛКАНИ“ У ГРАДОВИМА — ТЕМПЕРАТУРА ВАЗДУХА И ПАДАВИНЕ У ГРАДОВИМА — ШТА СВЕ УДИШУ СТАНОВНИЦИ ВЕЛИКИХ ГРАДОВА — КАТАСТРОФА ПОДНЕБЉА ХОЛИВУДА

У новије време поклања се све већа пакња проучавању климе градова. Овим проблемом баве се највише немачки, амерички и совјетски климатолози, који су установили да не само један град, него и поједини његови делови имају своју специфичну климу, која се знатно разликује од оне у суседним насељима.

У току зиме милиони...

Познати немачки климатолог Алберт Кразер написао је о клими градова целу књигу, која је објављена 1937, а њено допуњено издање 1956 године. Кразера с правом сматрају као најбољег познаваоца овог веома важног проблема.

Савремени велики градови одликују се мноштвом грађевина, огромном површином лимених кровова и претежно асфалтираним улицама, због чега Кразер назива градове „каменим пустињама“. У овим пустињама, густо насељеним, троше се стотине хиљада тона угља и других горива, док су им улице закрчене аутомобилима, чији број у неким градовима прелази милион! Дим и пепео сагорелог угља и других горива, гасова које избацују мотори аутомобила и других возила, као и прашина која се подиже услед свега ово-

га и ветра, стварају изнад града застор „магле“.

Велики индустријски градови могу се, без претеривања упоредити с вулканима који годишњама избацују у атмосферу стубове дима, гасова и пепела. Нарочито су јаки такви „вулкани“ у великим индустријским рејонима, где се градови спајају један с другим, као што је случај у Горњој Шлезији, Рурској Области, Лондонском басену и сличним местима. Само у Горњошлеском индустријском рејону постоји 671 индустријско предузеће на површини од 2.373 квадратна километра. Годишње она троше око 12 милиона тона угља и других горива, а кроз димњаке за то време избаци у ваздух око 650.000 тона пепела и преко 170.000 тона сумпорне киселине и других отровних супстанци, што зависи од тога шта фабрике производе.

У центрима великих европских и америчких градова има десет пута мање озона него у околним местима. Грађани у недостатку чистог ваздуха, удишу толико загађен да се од њега суше четинари и нестају неке врсте лишјајева.

У једном кубном сантиметру ваздуха у великим градовима има просечно 147.000 честица прашине и дима. У плућа одраслог човека који удише самг по један литар ваздуха у току једног часа продре 150

до 160 милијарди разних честица, од којих су многе веома отровне. Може се замислити тек какав су ваздух удисале Бечлије, када је у његовом центру било нађено 4 милиона честица у једном кубном сантиметру ваздуха! Разумљиво је онда зашто је такав ваздух опасан по људско здравље.

У мањим градовима ваздух је бољи јер у њему има просечно 34.300 а највише до 40 хиљада честица у једном кубном сантиметру. Најмање је њих над океанима и у планинама вишим од 2.000 метара — једва око 950 у једном кубном сантиметру, што значи да је тај ваздух просечно преко 150 пута чистији од оног у већим градовима.

Број честица мења се у току године па и само једног дана. Највише их је у јесењим и зимским месецима, а у току дана између 9 и 15 часова.

Што чешће поливање улица

Поред честица, ваздух великих градова садржи и мноштво бактерија. Тако грађани Париза удахну са сваки кубни сантиметром ваздуха лети просечно 6.550 а зими 3.250 разних бактерија. Међутим, ваздух у селу има лети око 550 а зими 190 бактерија у истој количини ваздуха. И број бактерија у ваздуху мења се у току дана. У једном кубном сантиметру ваздуха у Лиону, у Француској, било је у седам часова 640 бактерија, а у 12 — 23.000, у 16 — 75.000, а у 19 часова 88.000 бактерија. Поливање улица знатно смањује број бактерија у ваздуху, па је зато оно веома корисно и треба га обављати што чешће. Тако је у Паризу у 14 часова било установљено да у једном кубном сантиметру ваздуха има 10.000 бактерија а после поливања њихов број се смањило на половину.

Од загађеног ваздуха у градовима страдају не само живи организми него и метали. Према истраживањима обављеним у САД, у индустријским рејонима је јако повећана корозија метала, а тиме и губитак њихове тежине. У току 20 година бакар изгуби 6,2, никл

20,9, а цинк 27,9 посто тежине. Међутим, за исто време у сеоским насељима бакар изгуби свега 1,2, никл, 0,6 а цинк 2,9 посто.

Све ово, а нарочито примери уништавања појединих врста лишјајева, сушења четинара и смањивања тежине односно уништавања појединих метала показује колико је несудбоно опасан ваздух у великим градовима по здравље и живот његових становника.

Ноћни „покривач“ града

У граду је трајање Сунчевог сјаја краће него у његовој околини. Због тога градови примају приближно за једну петину мање топлоте него села и поља, рачунајући по јединици површине. Зато би у градовима требало да буде хладније него у селима, али није тако. Средња годишња температура ваздуха у градовима виша је него у његовој околини за 0,7 до 1,5° Ц. „Камена пустиња“ има мало зеленила, она је сува. У градовима су незнатни губитци топлоте од испаравања воде са тла и биљног света, па се зграде у току дана јаче загреју. Ноћу, магла која лебди над градом служи као одличан „покривач“: чува град од „прехладе“, јер спречава излучивање топлоте. Зато је у граду и ноћу топлије него на суседним пољима и у селима.

На температуру ваздуха у градовима много утиче и испаравање топлоте из самих зграда, димњака, транспортних возила па и самих људи. У Средњој Европи одавање топлоте у граду за време зимских месеци једнако је, па чак и веће, од Сунчевог загревања.

Градови умерене климатске зоне имају краће зиме него села у њиховој околини, пошто им је дужи период са позитивним температурама. У градовима касније почиње а раније престане загревање просторија него у селима.

„Сеоски ветрови“

Честице прашине, чађи и гасова, који уједињени у виду велике куполе лебде изнад града, служе као језгра око којих се кондензује водена пара. Сем тога, град са својим високим

зградама дестује на стварање и кретање облака као што чине и високи пошумљени брежуљци — успорава њихово кретање и омогућује њихово сакупљање изнад града. Због тога већи градови добијају знатно више падавина.

У градовима су чешће непогоде и пљускови. За разлику од сеоских атара, падавине у граду су, по правилу, без економске користи, чак, зато што испуњавају градску канализациону мрежу, плаве улице и станове стварајући понекад и људске жртве, изгледају штетне. Хигијенски значај киша у граду може бити врло велики, јер киша „прикива“ привремено праšину за тле и разбија градску маглу.

Топлији град готово увек има изнад себе мање густ стуб ваздуха него његова хладнија околина. Зато према граду дувају тзв. „сеоски ветрови“, који са поља и из шума доносе чисти ваздух. Густа градска магла спречава их да продру и у сам центар града, па се чист ваздух издиже изнад ње. Али, ако град има широке булеваре и веће паркове, онда они разбијају градску маглу и омогућују да чист ваздух са поља струји кроз град.

Кад настане „смог“

У многим приморским рејонима честе су магле и градови

који су се баш ту развили појачавају њено стварање па је зато она у њима веома густа. Када се њој прикључи још дим, онда настаје „смог“ — сива или жућкаста загушљива магла. „Смог“ је права несрећа за Лондон, Бремен, Хамбург, Лос Анђелос и друге сличне градове. У Лондону он односи британској привреди дневно око 50.000 фунти и многе људске животе. У току најјачег „смога“ који је покрио Лондон од 4 до 9 децембра 1952 године изгубило је живог преко 4.000 људи.

„Смог“ полако али сигурно гуши и Лос Анђелос. Клима овог града сматрана је, не тако давно, за једну од најбољих у свету. Небо готово без облака привукло је пажњу филмске индустрије, па се у близини Лос Анђелоса развио највећи филмски град на свету — Холивуд. Али, како се овде ширила и индустрија за прераду нафте а број аутомобила у граду достигао два милиона, настао је право загађивање ваздуха. Све чешће се јавља магла која омета филмску снимања у природи око Холивуда. Страшни „смог“ је већ много пута покривао Лос Анђелос и његову околину, а ако то учеста, што је вероватно, треба очекивати да се филмска престоница света, Холивуд, премести у крај са бољом климом.

Друга земља — други предмети

• Спасивање утопљеника завелено је прошле школске године у Финској као обавезан предмет у свим школама. Програмом је предвиђена и обука о вештачком дисању.

• У Италији се припрема увођење новог предмета у школама — „активне педагогике“. Ученици и ученице виших разреда убудуће ће морати да држе предавања својим млађим друговима из нижих разреда.

• У јапанским школама уведени су као обавезни предмети „вештина телефонирања“, „вештина организовања и извођења радио-емисије“ и „вештина претседавања на политичком скупу“.

• У Аустрији се припрема законски пропис који би ограничио дужину и обим домаћих задатака да би ученицима остало времена за спорт и остале облике разоноде.

• Сви будући учитељи у Болвији обавезни су да своју наклоност према позиву који су изабрали докажу на тај начин што за време похађања учитељске школе морају да науче десет одраслих неписмених особа да читају и пишу и да им пруже основно знање из географије, историје и природних наука.

СУЈЕТА ВЕЛИКИХ

• О славном данском писцу бајки Андерсену говорили су његови савременици да је сујетан као какво дете. Кад би се, на пример, вратио с каквог дужег пута у Копенхаген, обукао би своје најсвежаније одело, ставио на себе сва одликовања и шетао би се горе-доле главним улицама да би сутрадан имао задовољство да у свим дневним листовима прочита: „Андерсен се вратио“.

• Велики француски сатиричар Волтер падао је у право очајање кад би интересовање Парижана било усмерено на неку другу, а не на његову личност. Сваког дана, све до своје смрти, он се извозио у својим луксузним кочијама, са огромном периком на глави и одевен у своје најбоље одело, и то само због тога да га Париз не заборави.

• Философ Жан Жак Русо без престанка је мислио на бесмртност својих дела. Да иза њега не би остала ниједна реч за коју би се могло рећи да није добро изабрана, он је по неколико пута вршио исправке не само својих филозофских дела, већ и сваког, чак и најбезначајнијег писма и цедуљнице.

СИМА ЗИМА

БОРБА ЗРИКАВАЦА

Луди су се одувек забављали инсектима — нарочито лептирима, и бубамарама — а од старих грчких песника дознајемо да су Антигани волели, поред осталих инсеката, скакавце и зрикавце. Данас, крај радија, телевизије и толиких других база човеку је најжалост остало мало времена за инсекте, али има земаља у којима се људи још нису сасвим отуђили од ових ситних бића.

Једна од њих је Кина. Додуше, ни у њој се не придаје онолика пажња зрикавцима као некад, али у неким крајевима људи се и данас окупљају да посматрају њихове борбе, кладећи се на једног од два неустрашива „ратника“.

Кинези су, некад, са задовољством слушали монотону песму овог инсекта. Да би их имали крај себе правили су им резбарене мале кавезе, које су носили о појасу када су полазили у шетњу. Хранили су их бриљово комадићем краставца, зеленом салатом, свежом травом, а кад би се разболели, неговали су их. Чак постоје и разни начини лечења полица до којих су инсектима дошли стари кинески вилдари.

Кинези су одгајивали скакавце и попце за међусобну

борбу, као што се и данас у многим земаљама — негде више негде мање — негују борбени петлови. У два општа нама близу Кантона одржавале су се повремено редовне борбе којима је присуствовао доста грађана. Мечевци су приређивани на малим ринговима. Људи, који су се клиндржили су животиње помоћу нарочитих четкица.

Можда ће неко да примети како је борба зрикаваца чудновата и смешна забава, али не треба журити са таквим закључцима. Замислите шта би само стари Кинези могли да кажу о борбама с биковима!

Ово је прича о улози коју је „Матапедија“, корвета канадске морнарице, одиграла у ублажавању тегоба безбројних морнара савезничких снага који су за време Другог светског рата патили од морске болести. Многи бивши чланови по саде „Матапедије“ чак чврсто верују да су у многоме заслужни за добијање поморског рата. — Ја лично, — каже Џон Родес Стерди који прича о овом случају — дао бих нашем ложацу Мехонију одликовање. Ако нисмо заслужни за добијање рата, свакако смо заслужни за проналажење пилуле Бр. 2—183.

Опаснија од подморнице

То у сваком случају није обична пилула. Позната по службеном имену „лек против морске болести краљевске канадске морнарице“, она је пружила заштиту од највеће беде која може да задеси једног поморца. Јер све док она, 1943 године, није изашла из лабораторије, тешко да би и један поморац могао без недоумице да одговори ако би му се поставило питање: „Шта претставља већу опасност за дефинитивно добијање рата на Атлантику; непријатељске подморнице које испод површина вребају на савезничке бродове или морска болест?“

Откако се човек отиснуо на море, медицина је заузела и задржала чудно и тврдоглаво становиште према морској болести. Човек је могао да лежи смрвљен у својој морнарској постели, неспособан чак и да се покрене, али је за медицину он био здрав. Заправо, тако је било све док посада „Матапедије“ није прегла да такав став лекара измени.

„Матапедија“ је била брод-пратилац за заштиту конвоја од немачких подморница у Северном Атлантику. Њена западна база био је Сен Џон на Нју Фаундленду, а крајњи источни циљ неки забачен фјорд на исландској обали. Једна кружна пловидба трајала је око месец дана. Ниједна од канадских корвета није имала свог лекара и медицинска помоћ могла се добити само са разараца — ако би се такав појавио негде на хоризонту.

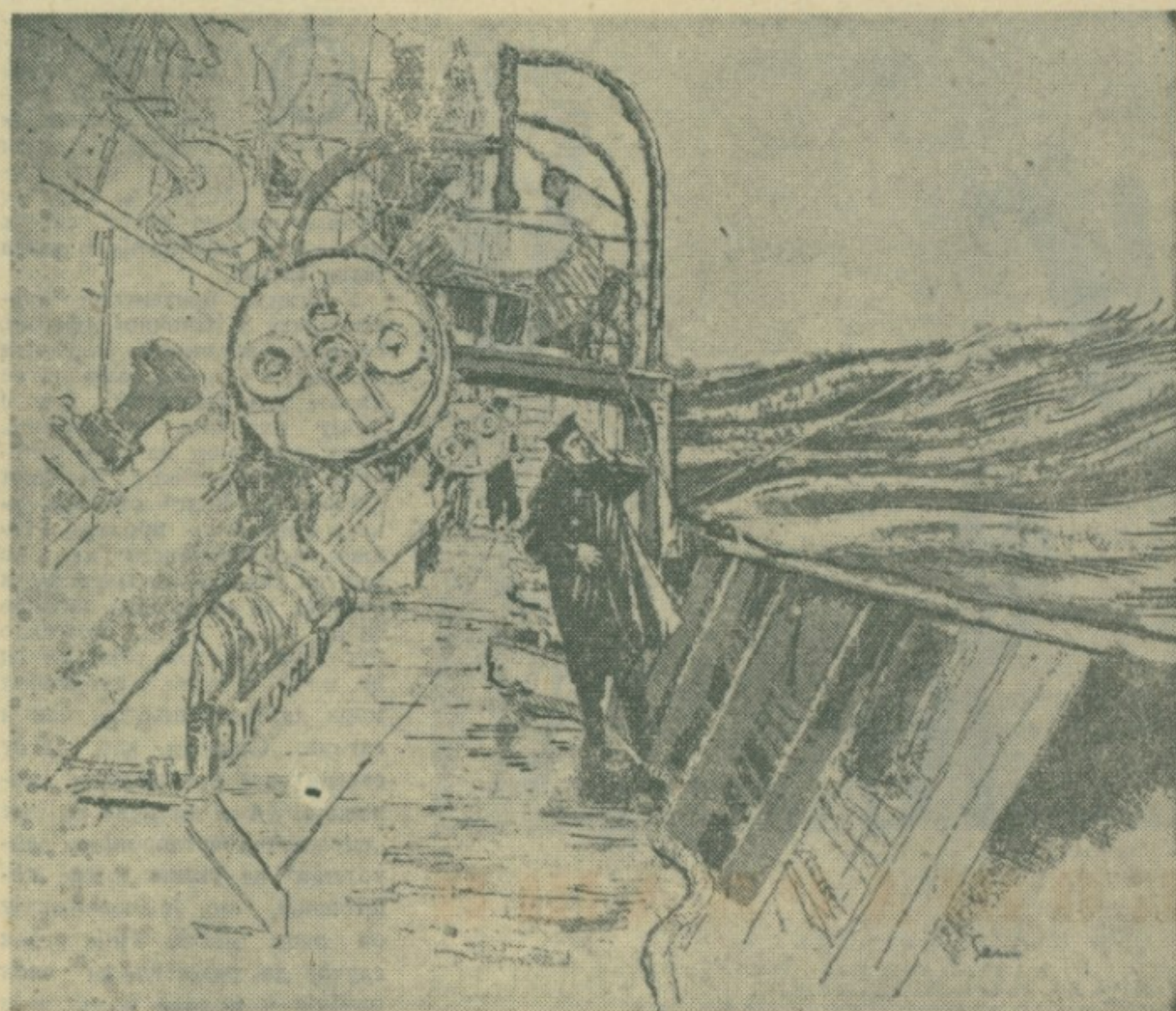
После десет минута

Ложац Мехони дошао је на „Матапедију“ у децембру 1941. То му је био први брод. Када је „Матапедија“ кренула из базе, стајао је на њеној палуби као поносили патриота. Десет минута касније, лежао је тешко болестан.

Разуме се, Мехони није био сам у тој невољи. Многи су првих дана тешко подносили љубавње брода, али док су се остали временом привикли и опоравили, њему је било све теже. Главни машиниста дошао је најзад капетану и рапортирао да је нови ложац потпуно бескористан јер не може ни да се дигне из постеле.

Болесни ложац постао је општа брига. Лежао је лица потпуно сива, с нечим мртвачким у изгледу. Не само што је био јако омиршавао, већ изгубно интересовање за све, па чак и за сам живот.

После 16 и по дана стигли смо на Исланд и уковили се крај једног великог британског брода-стоваришта. Предали смо ложаца Мехонија у њихове руке уверени да ће га лекар отпремити у болницу. Али, кад сам отишао по извештај, бродски лекар ми је рекао да ложацу није ништа, да је додуше измиршавао, али да су му орце и плућа у одличном стању. Једном речи, Ме-

неки брод покупи на маневар новим извештајем, уковили све лекаре који нису неопходно потребни. Био је први на реду кад су лекари, још зелени од јучерашње пловидбе, стигли на посао. Већ по сле пода часа Мехони је био поново на броду да се јави капетану — и покупи своје ствари. Јер, у његовој букви-

Следећег јутра сам посетно првог поручника на чистачу на коме је маневар изведен. Испричао ми је како је пловидба протекла. — Знате, — рекао ми је —

ЗБОГ СЛУЧАЈА ЈЕДНОГ МОРНАРА

ци стајао је сада при петку да би се домогли бродске ограде и олакшали своје стомаке, да смо морали да их поделимо у партије. „Прва партија болесних од морске болести, напред до ограде. Прва партија отступи! Друга партија — напред!“ И тако је то ишло читаво време, — завршио је он своју причу.

За то време ми смо деловали брзо. Пре него што је тог јутра амбуланта била отворена, Мехонија смо, са капетаном и лекаром, довели до болнице. Увек сам се са њим састајао на реду кад су лекари, још зелени од јучерашње пловидбе, стигли на посао. Већ по сле пода часа Мехони је био поново на броду да се јави капетану — и покупи своје ствари. Јер, у његовој букви-

хони је здрав, а што се тиче морске болести — то није болест.

Лекар: „Није ништа“

Није преостало ништа друго но да Мехонија опет укрдамо и кад смо кренули са Исланда сиромашак је опет био с нама, болеснији него пре. На повратку нас је ухватила бубра и кад смо најзад стигли на атлантску обалу добили смо наређење да отпловимо за Халифакс, на ремонт. Од капетана до последњег морнара сви смо имали исту мисао у глави: да стигнемо у Халифакс пре но што Мехони умре. Знали смо да умире, ако не од морске болести, а оно од исцрпљености и глади. Пловидба за Халифакс била је права трка и ми смо је добили. Мехонија су одмах одвели лекару. Али, после два часа он се вратио на брод.

— Речено ми је да се вратим натраг, — рекао је дежурном официру који га је запрепаштен, гледао.

— Зар ниси био код лекара?

— Јесам. И он ми је рекао да ми није ништа.

Вест је пролетела бродом. Капетан је седео смркнута лица. Било је очигледно да Мехони неће преживети још

једну пловидбу. Одржали смо краatak састанак свих официра и одлучили да предузмемо све мере и спречимо несрећу. Закуцали смо на многа врата и свуда били одбијени. Понекад су наше излагање саслушали с наклоношћу, али нам је свуда било речено да се хронична морска болест не признаје за болест.

Најзад смо затражили да нас прими контраадмирал, заповедник сектора атлантске обале. Пажљиво нас је саслушао и изгледа да га је нарочито заинтересовало моје тврђење да од огромног броја лекара у служби морнарице, само неколицина доспева на бродове, а да сви остали остају у обласним болницама и никад не виде пространи Атлантик с палуке каквог ратног брода. У то време у Халифаксу је било окупљено много лекара који су чекали нов распоред.

Те ноћи одржано је велико славље

— Каква је временска прогноза за сутра? — питао је на крају адмирал свог ађутанта.

— Јак источни ветар.

— Добро. Уредите да сутра

Уметничке слике на текућој траци

„Аутоматизација на свим подручјима“, — постало је гесло неког Мартина Ловица из Калифорније. Али је у томе претерао — увео је аутоматизацију и у уметности.

— Годишње продам око 47.000 слика — хвали се Ловиц који је из Немачке дошао у Сједињене Државе. Највише слика продајем хотелима и бродским компанијама, јер они имају највише празних зидова.

Ловиц не ради сам већ са 40 уметника својих помоћника из Америке и Европе. Британски сликар Гарнер радио је, по мишљењу Ловица толико брзо да је за неколико година направно 32.000 слика. Утрило је насликао 30.000 слика. Пикасо не заостаје, тврди Ловиц, јер спорост није мерило квалитета. Бернар Бифе, познати париски монденски сликар, ради далеко брже од најбржих сликара у Ловицовом атељеу.

Његовој уметничкој екипи помажу и апсолвенти школе за уметничко занатство који раде на текућој траци. Једном се Ловицу журило, па је ангажовао неког Индијца који је за један дан насликао небо на осам платна — радова других сликара.

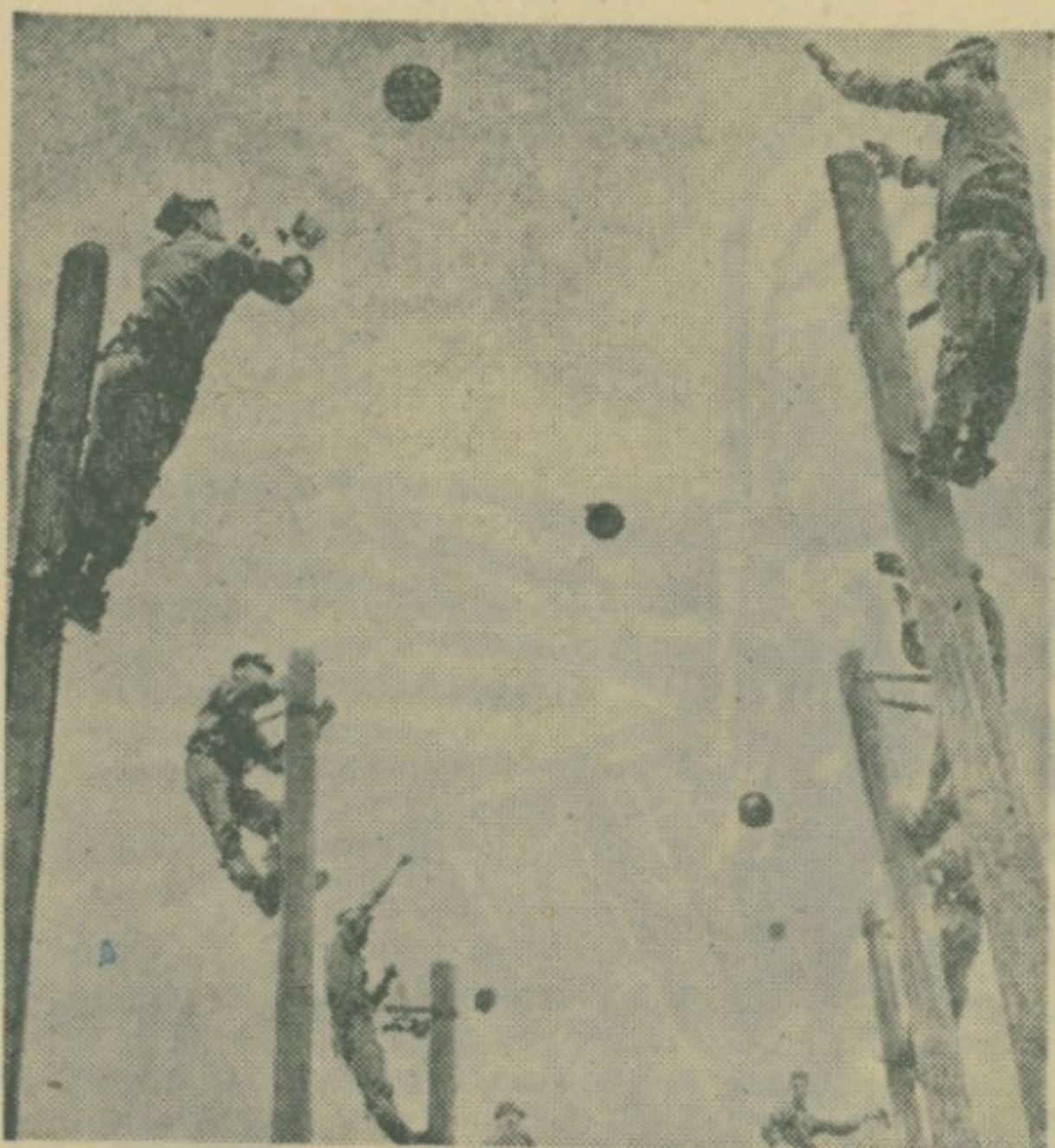
СКУПА ПОБЕДА

Победа боксера Јохансона стаје Шведску, како је израчунао статистички завод, преко 12 милијарди динара. Да би вратили ток боксмеча за светско првенство Швеђани су изгубили просечно по три радна часа, што прерачунато у новац износи — 12 милијарди динара

КАКО ЈЕ СПОРА...

Пут од 385 километара превалила је једна корњача коју су недавно ухватили у близини града Нумаркита, у Источној Енглеској. За то „путешествије“ биле су јој потребне готово две године. Корњача је 1957 године побегла од свог власника, једног седмогодишњег дечака. Малишан је већ био заборавно своју љубимцу кад му је изненада стигло писмо из Нумаркита с вешћу да је корњача нађена. „Чарли“, корњача, имала је на оклопу име и тачну адресу свог господара списану масном бојом коју кише ни за време њеног дугог путовања нису спрале. Како је корњача успела да пређе 385 километара за две године, тј. да превалају сваког дана више од пола километра, засада је тајна.

КОШАРКАШИ на телефонским стубовима

У једној америчкој школи у Форт Гордону, у држави Џорџији, игра се јединствена кошарка у свету — на телефонским стубовима високим 10 метара. Ова необична игра заведена је да би се посетници школе ослободили страха и могли да раде рукама док се налазе на врховима стубова.

Испод стубова оних који још нису сигурни и држе се једном руком за стуб, стоје инструктори. Други су се потпуно отпустили и уживају у игрању ове најнеобичније кошарке на свету.

АНЕГДОТЕ

Када се у једном листу појавила вест о смрти Александра Хумболта, један његов поштовалац не знајући да је она нетачна, написао је Хумболтовом пријатељу вајеру Рауху да би био срећан ако би могао добити лобању славног истраживача. Раух је показао писмо Хумболту и овај је одговорио молњу:

— Привремено ми је моја лобања још потребна, али ћу вам је касније радо ставити на располагање.

„Умро је Хајдн“ — јавно је један париски лист. У част преминулог, Керубини је компоновао једну кантату, а у Паризу је чак и приређен свечан помен на коме је био изведен Моцартов „Реквијем“.

Кад је Хајдн за то дознао, написао је писмо париском листу који је донео вест о његовој смрти: „Молим вас да ме идете пут известите на време, јер ја бих радо дириговао Моцартовим „Реквијемом“.

Познато је да је и Марк Твен имао једном прилику да у новинама прочита вест о својој смрти. Писмо које је послао редакцији било је кратко и гласило је: „Вест о мојој смрти је веома преувеличана. Твен“.

Необично осигурање

Одборници места Дурбан у Јужној Африци осигурали су своје место код лондонског осигуравајућег завода „Лојд“ на суму од 31 милион фунти стерлинга. Ово необично осигурање је последица сталних сукоба и нерда између црнаца и белаца, па је у уговору наведено да се место осигурава против „штеге“ од демонстрација. Општински одбор плаћа годишње 25.662 фунте на име осигуравајућег улога.

Троструко више

Број иностраних студената на универзитетима у Западној Немачкој се за последњих пет година утростручио. У зимски семестар се уписало 18.955 иностраних студената из 104 земље. Највише их има из Ирана — 2.678, Грчке — 2.432 и Сједињених Држава — 1.691. Претежно студирају медицину, а затим машинску технику и грађевинарство.

ЛЕТЕЋИ БРОД

Пре две године на Волги се појавио брод са подводним крилима који је добио име „ракета“. Он је био претеча бродова који не плове већ лете над воденом површином. Ове године ће бити пуштен у саобраћај нови већи модел оваквог брода са уграђеним атомским реактором. Шест метара дебело водени слој обмотава реактор смештен у трупу брода, и тиме штитити путнике од радијације. Развијаће брзину од 120 километара на сат.

О долету без оружја напада разгромаше слона — прави је подвиг. Јустинијан Токваро, црни надзорник чувеног националног парка „Марчисон Фолс“ у Уганди има на листи својих необичних доживљаја и такав један случај.

У Уганди, британском протекторату у Источној Африци, слоновима заузимају нарочити положај. Они не само да се налазе под заштитом, већ и имају нарочите повластице. Тако, на пример, на свим путевима који пресецају резерват „Марчисон Фолс“ слоновима имају првенство пролаза. Гешко аутомобилисти ако не уме да савлада нестрпљење и покуша да отера или заобиђе слона који му је пресекао пут. Ако се слон узјогуни и не миче с пута, аутомобил мора да чека, понекад чак и сатима. Слонови као да су свесни свог повлашћеног положаја. Ако им нека од тих „смрдљивих четвороногих животиња“ не укаже дужно поштовање, они је кажњавају на лицу места. Није редак случај да разгневени слон разбије у комаде кола чији возач није стрпљиво сачекао да му Јумбо „дозволи пролаз“.

„Јусти“ — како сви називају црног надзорника Јустинијана Токваро — имао је много пријатних и непријатних сусрета с повлашћеним животињама „Марчисон Фолса“. Он врло добро зна да слоновима мужјаци гледају на своја крда као на личну својину и да добијају праве нападе љубоморе, ако који чувар успе да за-

добије наклоност какве слонице или младунчета из њихових „породица“.

О таквом нападу љубоморе радило се, вероватно, и оног дана када је један огроман слон напао Јустија с леђа. Надзорник је само осетио ка-

примењују ову тактику онда кад намеравају да своју жртву разбију о најближе дрво. А до најближег дрвета било је свега неколико корака. Половину тог растојања слон је већ био превалио и ве хајући за очајничко копр-

тај тренутак: муњевитом брзином сукао је свој капут и бацно га у слонову отворену челу.

Овај неочекивани противнапад збунио је Јумбу. Устукнуо је неколико корака, с гађењем је испљунуо чуварев капут, а затим стао да га гази предњим ногама као какву ружњу, гадну животињу. Али, тада је приметио да је човек стигао до дрвета и да се пуже уз њега. Јаросно је затрбуо и полетео. Јусти се за то време већ био попео до најближе гране. Али, пре но што је стигао да је окорачи, слон га је гурао сурлом и он је пао. То је за човека било најгоре од свега што се могло догодити. Јер, дивљи афрички слоновима налазе нарочити уживање у томе да бесно избоду и изгаве жртву која лежи на земљи.

Једанпут, двапут, поново је слон своју снажну главу. Сваког пута успевао је црном надзорнику да у последњем тренутку избегне убој слонових зуба, заправо да се нађе између њих. Тај неуспех је толико разјарио слона да је у трећи напад унео сву своју снагу. Јусти је олет избегао ударац, а слоновии зуби зарили су се дубоко у земљу. Слои више није нападао. Тако нешто никад му се још није догодило. Удигнуте сурле појурео је према цунгли најбрже што је могао. Дуго још чуо је Јусти његово увређено, готово тужно трубење.

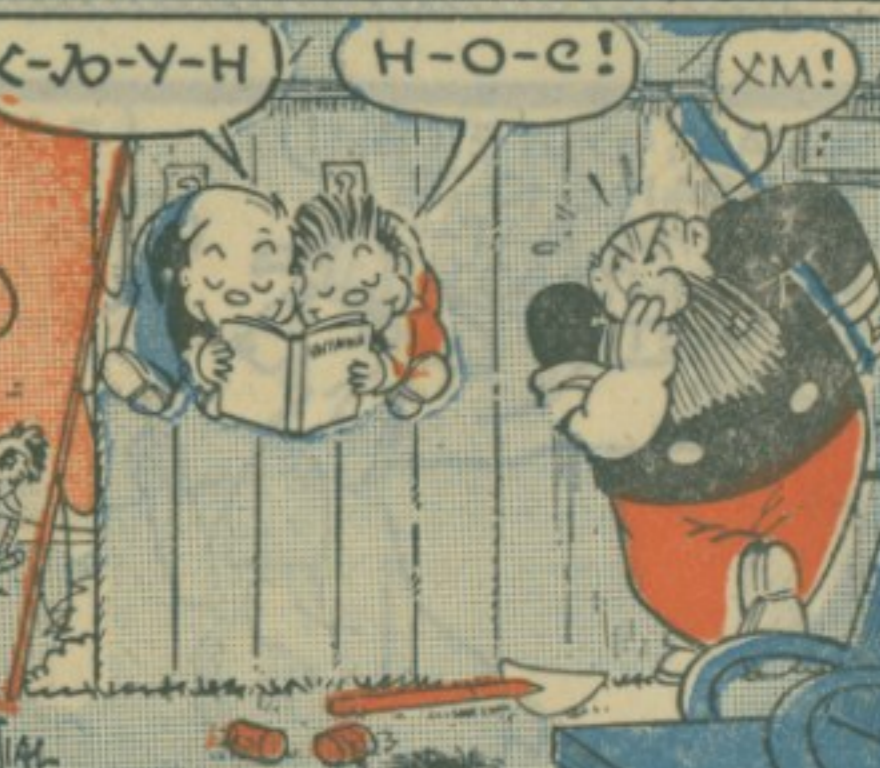
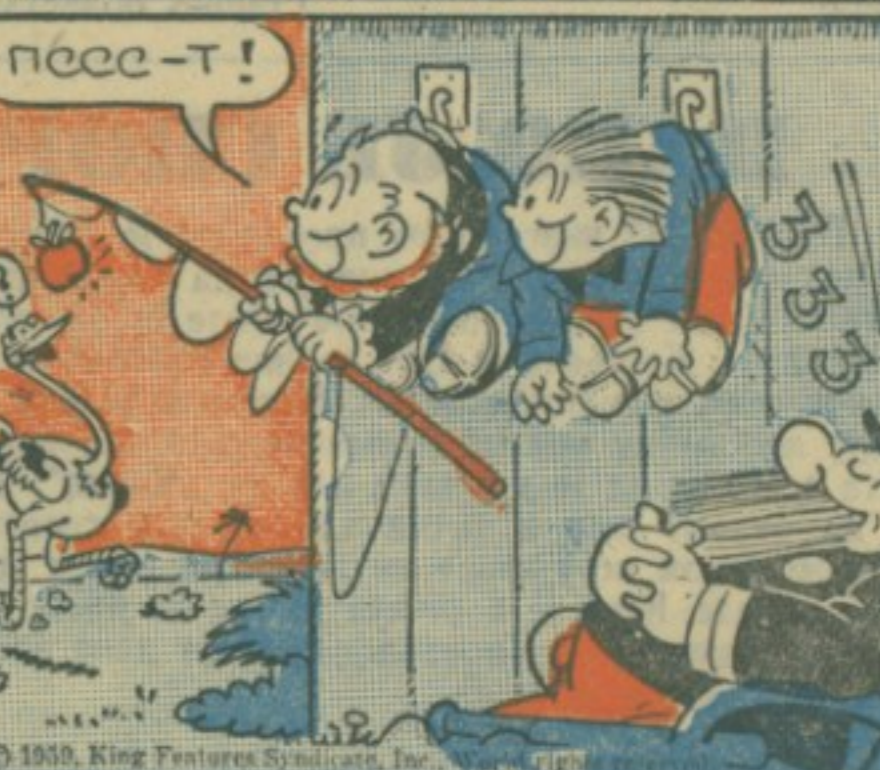
— То његово трубење — причао је касније Јусти једном репортеру — било је за мене најлепша музика коју сам икад чуо...

„Најлепша“ музика...

ко се мужјакова сурла, као цинковска змија, обавила око његових бутина. У истом тренутку, нашао се у ваздуху, беспомоћан, с главом надоле. Јусти је знао да слоновии

цање своје жртве. Пред самим дрветом животиња се зауставила и спустила Јустија на земљу, вероватно због тога да би га још чвршће обавила сурлом. Јусти је искористио

ПОСЛЕ дубоко и убојно РАДА

Милioni читалаца знају како су изгледали диносаури и ихтиосаури и многобројне друге животиње чији се траг изгубио на нашој планети пре више стотина хиљада или пре више милиона година. Претставе о њима унете су у научна дела захваљујући дугом и упорном раду најчувенијих палеонтолога и њихових сарадника — илустратора, а читаоци, посматрајући их, не знају колико је труда и знања било потребно да се реконструише спољни изглед само једне од огромног низа ових животиња. Чиме располажу они који стављају себи у задатак да реконструишу физички изглед неке изумрле животиње?

Облик 90% фосилних бића данас одгонетамо искључиво на основу њихових крупних костију. О бескичмењацима према очуваним шкољкама, о кичмењацима на основу костура, поглавито зуба. Очување целог организма, или бар неких механичких делова, догађа се савијем ретко и то обично код оних животиња које су „недавно“ изумрле. Мамути су очувани у сибирском леду и на Аљасци, један носорог у Галицији, једна диновска птица у Новом Зеланду, итд.

Захваљујући једној врсти смоле, која је натопила готово балсамовала тела разних инсеката, ми смо у могућности да видимо како су изгледале извесне ситне животиње чак и пре 50 милиона година. А захваљујући специјалним солима у муљу неких бара, језера и морских рукаваца, остала су сачувана тела извесних риба које су живеле пре 300 милиона година. Али до оваквих крупних открића наука долази врло ретко, а и кад дође, они, нажалост, често оповргавају најсавесније претпоставке које су биолози пре тога учинили.

Кивије није имао право

Палеонтолози су најчешће приморани да врше реконструкције на основу врло скромних налаза. Њихов посао је тежак и незахвалан. Чувени француски палеонтолог с почетка 19

столећа, Жорж Кивије, био је изјавио да може да створи тачну слику целе изумрле животиње на основу само једне кости или једног зуба. Оваква претеривања су била могућна само док је ова наука на савијем младим ногама. Тачно је да се могу чинити претпоставке на основу аналогije, али не у толикој мери како је Кивије тврдио. По једној кости или једном зубу може да се закључи само да ли су припадали преживару, месождеру или глодару. Зато што постоји одређена веза између делова сваког појединог организма, могуће је на основу познатог, пронађеног дела да се закључи какав је био онај други део, али само онај који се налази с њим у анатомској зависности. Притом треба увек имати на уму да закон узајамних односа, онакав како га је поставио Кивије, „отац палеонтологије“, има много изузетака.

Најтежа загонетка

Наравно да није потребно имати целокупан костур једне животиње да би се утврдила њена општа структура. За кичмењаке, пошто су им стране симетричне, треба имати само једну од њих. Непотпуна кост може се замислити продужењем у гипсу и додавањем облика који се претпоставља. Тако се врши комплетирање костура.

Није довољно да палеонтолог састави костур, него мора и да утврди држање тела и положаје главе док је животиња била у животу. Сетимо се само случаја великог гмизавца названог игуанодон, који је, на основу састављеног скелета класифиран као четвороножац кратког врата с неком врстом рога на ивици носа. Међутим, кад је у Бернисарском тресетишту, у Белгији, нађен неоштећен костур овог цина, установљено је да није био четвороножац већ двоножац, да се кретао као кенгур и да је оно што је названо рог, била једна од две мамузе које је имао на спољним странама лактова.

Налазишта изумрелих животиња углавном се састоје од гомила костију различитих дво-

ножаца и четвороножаца. Научник мора добро да пази да од остатака различитих костију не начини животињу која никад није постојала. Колико је за овај рад потребна пажња нека нам послужи као примери убеденици озбиљних наставника у којима се могу видети лоше реконструкције човеколиког мајмуна. Они су главу нашег претка обично састављали од орангутанове чељусти и човејег чела, а такав спој нема никакве логике са стварним развитком наше врсте.

Ови цртежи никако не претендују на историску тачност. Дуга историја аутомата протекла се на многе хиљаде година — наши највиши пелински преци нису знали ни за управљање с даљине, ни за аутоматско регулисање. Њихови „аутомати“ — земље, клопке, лукови — били су веома једноставни.

Али, уметник је подлегао искушењу да основне ступњеве развика аутомата претстави на примеру једне веома древне породице која је одлучила да своје пелинске преци замени кућом од дрвета. За њу је требало много стабала и дасака. Градитељима је пре свега био потребан алат и, као што видите, они су измислили тестеру (1). За рад тестером била је неопходна не само физичка снага, већ и вештина. Тада, претворивши тестеру у круг насађен на осовину, они су дошли до прва машине — циркуларне шумске тестере (2). Машина је омогућила да се чисто физички рад, који је пребачен на снажана плећа главе породице, одели од сложене улоге управљања и додавања материјала. Верујемо да је због тога глава породице дошао на идеју о машини која би сама радила (3) и за то искористио снагу тока једне оближње реке.

Кад је касније био измишљен уређај за додавање материјала — тачније речено дрвени жљоб по коме су стабла клизила сама — појавили су се услови за управљање и контролу из даљине (4). Управљање машином svelo се на регулисање физичке снаге, уствари воденог тока. Да би се то постигло, требало је знати колико је оптерећење на осовину тестере што зависи од низа променљивих чињеница — оштрине зубана, тврдоће дрвета и сличног. Начинивши примитивни преносник у облику опруге који мери оптерећење, глава породице могао је тада да пулт за управљање машином смести тамо где му је најгодније. Али, ни решење тог веома важног задатка није га ослободило сваког рада: и дању и ноћу био је принуђен да прати померање казаљке на показивачу и да помера ручицу.

Најзад је дошао на идеју да ланац контроле и ланац управљања веже једним чвором (5). То је била радост!

Претпоставимо да је један палеонтолог успео да склопи костур непознате животиње и да је делове костију који недостају излио у гипсу. Постигао је много, али тиме није завршен његов посао. Сад до-

лазе нове муке: да се реконструише мишићи, што такође захтева велику тачност. Тек после тога научник ће завршити свој посао и на његово место ступа „песник“, који ће животињи дати спољни изглед, али, наравно, никако на основу пике маште.

Као што знамо, рибе и гмизавци покривени су крљуштима, кожа водоземаца је нага, птице имају перје а сисари су покривени длаком. Али тешкоћа се састоји у томе што постоји много изузетака од ових правила. Јер, има риба без крљушти, јегуља, а ни крљушти у свих риба нису исте. Постоје и амфибије којима кожна није глатка. Проналаском горњег дела тела једног давно изумрлог водоземца установљено је да је био обложен кожом сличном крокодиловој. Ако огромна већина птица располаже перјем има их, као киви са Новог Зеланда или пингвин, који наместо перја

носе неку врсту длаке. А шта да се каже о сисарима? Шта о боји животиња, кад се зна да на неким постоје шаре састављене од читавог спектра.

Посао палеонтолога, као што се види, захтева велико знање, па се ипак догађају прогешке. Међутим, иако све реконструкције треба увек примати са извесном резервом, јер се граде на основу закона вероватноће, напори палеонтолога заслужују пуно признање. Поједине реконструкције чак потпуно одговарају оригиналу, што је потврђивано накнадним налазима целих животиња, а ипак кад се посматрају ова чудовишта минулих векова не треба се питати је ли животиња баш тако изгледала. Кад би се чак и догодило да наука нешто измени на реконструисаној животињи, они којима палеонтологија није струка, по свој прилици не би били у могућности да уоче у чему се састоји та промена.

Да би ушћврдили

У француским Алпима су недавно извршили један опит да би се утврдило колико човек може да издржи на великој висини на мразу и са мало хране.

Четири добровољца, названи „група преживелих алпиниста“ боравили су са ограниченом количином хране у веома тешким атмосферским условима на висини од 3.000 метара. Друга група од 6 алпиниста, названа „група преживелих летача“ боравила је на висини од 2.850 метара, под готово истим условима. После њиховог „спасавања“ медицински је установљено да је њихово здравствено стање „задовољавајуће“.

Пензионер Камилво Велф, из села Гресонех у Тренти, иако има 71 годину, попео се до планинарске куће на планини Гнифети, високој 3.674 метра, која припада планинском ланцу Монте Роза. Да би се успео морао је да пређе преко ледника Зиндери.

Једним чвором били су повезани сви проблеми аутоматике.

Понекад чак и данас није потребна веома висока математика и сложени електронски мозгови да би се тај чвор

развезао, то јест да се у могућности осигура однос између услова процеса и делова аутомата који регулишу његов рад.

Тако се, ето појавио аутомат (6) који је преузео св

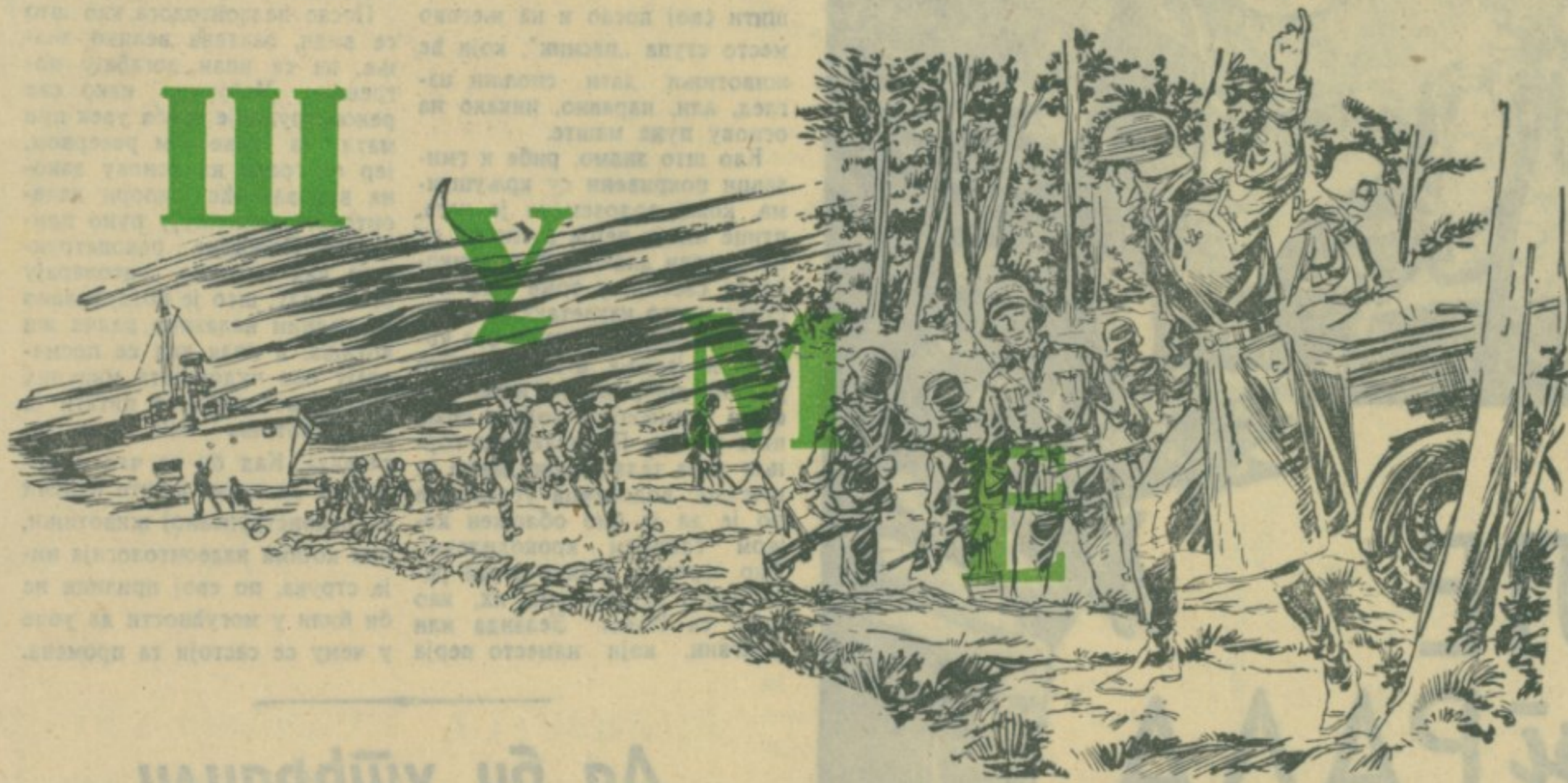
рад око припреме материјала за подизање удобног домаћег гнезда. Нашим прецима остале су тада слободне и руке и глава да даље развијају како свој живот да учине удобнијим и лакшим.

Међу најстарије...

Међу најстарије винограде на свету убрајају се они са савињацима које дају грозђе за чувено вино Порто. Тачне границе овог виногорја налазиле су се у долини реке Дуро, у Португалији, још 1756. дакле пре нешто више од 200 година. Пошто земљиште и лоза дају веома квалитетно грозђе и вина, становници су још у то време одлучили да се на свакој боци стави заштитни знак Порто, чиме су уствари означили да је то вино из истоименог португалског града. А дубљи разлог за овакву ознаку је тај што је 300.000 становника, који живе искључиво од виноградарства, јер је земља песковита и не успева никаква друга пољопривредна култура, хтели да се осигура од могућних фалсификата.

Треба напоменути да се извоз овог португалског вина већ деценијама налази у рукама неколико енглеских породица, чије генерације живе у Португалији али лежу васпитавају у Енглеској. По завршеним студијама, њихови синови и кћери се враћају у Португалију али бракове склапају само у Енглеској или међу собом. Они у Португалији имају своју властиту болницу, спортске терене, свој клуб у коме се састају и у који не може да уђе ниједан странац.

СА ОНЕ СТРАНЕ

Ноћ је била веома мрачна. Ниски и густе облаци спустили су се савим до морске површине тако да се чинило као да их прамац брзог чамца за искрцавање сече. У задњем делу металног корита брода седела је група војника у немачким униформама. Полуиспушена цигарета ишла је из руке у руку, нервозно су излачили димови и заклањан рукама жар.

Још неких десетак минута и једна од смелих савезничких акција требало је да отпочне. Двадесет енглеских командоса, преобучених у немачке униформе, журили су на запленим немачким колима да се искрцају готово стотину километара иза немачких линија на фронту у средњој Италији. Борбе за Монте Касино су још трајале и Немци су стално долачили појачања.

Поручник Рајнолдс и капетан Свен стајали су на прамцу чамца и, док им је ветар наносио пену у лице и квасно им мантиле које су „позајмили“ од немачких заробљеника пре неки дан спроведених у штаб, тихо разговарали о задатку.

— Обавештај К. јавља да се једна немачка панцер-дивизија улогорила лево од шуме.

— Да, а са друге стране је остатак пешадије коју су Немци извукли из борбе.

Високи капетан погледа на светлеће казаљке ручног сата.

Десет до дванаест. Тих али продоран глас вође чамца допре кроз мрак:

— Сви на своја места! Приближавамо се обали!

Сада је сваки тренутак био важан. Један погрешан маневар и чамцај је могао пристати тачно тамо где је врело од немачких војника.

Све очи су гледале напредно као да секу мрак. Одједном се појави обала кроз маглу и готово истовремено јак потрес заљуља чамца, који се савим насуква на обалу. Сада је све рађено просто механички. Један за другим командоси су искочили на обалу и не осврћући се претрчали оних стотинак метара што су их одвајали од шуме чији су се црни обриси назирали кроз маглу.

Провући аутомобиле између дрвећа до благијавог пута који је ишао средином шуме била је права мајсторија иако су кола била прављена за сваки терен.

— Дођавола, од сваке сенке ми се чини да је Немац, — гунђао је наредник Полак незграпно се држећи за врата кола која су отскакала по неравном друму.

Вожња није дуго трајала и кола се одједном набоше на малој чистини усред читавог реда немачких пољских кухиња. Не би се могло рећи ко је био више изненађен — група енглеских командоса или исплашени немачки стражар.

Капетан Свен се брзо снађе и искочи из кола. Дигнувши руку

у хитлеровски поздрав приђе стражару и на реском немачком језику затражи да буде одведен пред команданта коморе.

— Нико у колима није знао шта се сада може десити. Ручке су само грчевито стезале кундаке машинки и сваки незгодни покрет стражара могао је изазвати борбу. Али стражар, верујући да пред собом заиста има немачког официра, мирно отпоздрави и поведе високог енглеског капетана ка

једном шатору из кога се искрадао зрак светлости.

Енглец је, корачајући ка шатору, грозничаво покушавао да смисли шта треба радити. Унутра је затекао дебелог поручника који је покушавао да прекрати време флашом Кијанџија. На зиду су висиле неке табеле и графикони вероватно о стању снабдевања јединица које је ова група кухиња хранила. Гледајући те графиконе Свен доби идеју.

После кратког поздрава поче да виче на полуијаног Немца. Било је тешко само док је почео а затим су се речи низале саме тако да је и самом њему било чудно како је све то могао смислити тако за трен. Брзо је успео да убеди Немца у своју специјалну мисију — од главне команде којој су се јединице на овом сектору фронта жалиле да добијају мала следовања, добио је налог да провери шта се то ту збива.

Немац не само да је веровао већ је почео и да се правда — износио спискове људства по дивизијама које је снабдевао, тако да је за непуних десет минута командос знао тачан број и имена немачких јединица на целом сектору. Подаци које је овако случајно добио били су од неочењиве вредности тако да је одмах могао да се врати своје штабу. Али Енглецу се тек сада ослабила игра и он затражи од свог немачког „колеге“ да му тачно на мали означи пут којим може да стигне до тенковске дивизије а затим и до пешадиских јединица на другом крају.

Убрзо је мала колона командоса лагано пришла логору немачких трупа са обе стране шуме. Специјално обучени људи су пронашли и пресеки жице пољских телефона а везали сопствене апарате на улазне водове.

Према плану цела операција требало је да почне тачно у 2 сата по поноћи. И заиста када су казаљке долирнуле одређене бројеве кроз ноћ се пролонише детонације. Два бацача које су командоси скинули са кола почеше да брзом ва-

тром туку немачке логоре са обе стране шуме. Заштекташе митраљеци.

У истом тренутку телефонисти почеше на немачком да зову команде немачких јединица обавештавајући да су се јаке савезничке снаге под заштитом ноћи искрцале и да већ напредују. Само, тенкистима који су се налазили на источној страни шуме објаснили су тако да се непријатељ налази на западу, а пешадиским јединицама обротно. Требало је да се Немци доведу у забуну и почну ноћу да се међусобно туку.

После прве забуне Немци су се „снашли“, и према упутствима телефонисте, почели да засипају гранатама једни друге.

Кад се битка разбујтала командоси су се један по један повукли. Шума је на многим крајевима горела од експлозија тенковских граната. На једном месту тенковске налетеше на групу тенкова која је почела да се пробија кроз густу ка „непријатељу“. Неколико „охрабрујућих“ речи на немачком још више увери Немце да се са оне стране шуме заиста налазе јаке „савезничке“ снаге.

Тачно у четири сата ујутру и последњи командос ушао је у чамцај који је неоплажен чекао на обали. Забрљаше мотори и мали брод остави за собом пакао од експлозија.

Запрепашћене немачких војника заробљених у току борби следећег дана није имало граница када су чули да официри који их испитују не само знају тачна имена њихових јединица већ и шта су последњих да на јели.

У случају невремена

Пошто у Сједињеним Државама сваке године изгуби живот велик број грађана услед временских непогода, специјално услед грома и олује, чикашки Институт за заштиту грађана издао је следеће упутство:

„Ако вас задеси невреме, не тражите заклон испод усамљеног дрвета, у близини електричних жица електричног или телефонског стуба и близу живане оградe. Клоните се воде

(река, језера итд.), незашћених равница и спортских игралишта. Ако сте на коњу, бициклу или на трактору, спустите се на земљу и потражите улегнуће или стрмину. Ако сте у аутомобилу, зауставите се, затворите прозоре и не излазите напоље. Ако се налазите у пошумљеном пределу, склоните се испод жбуна, никако испод дрвета. У кући се не приближавајте отвореном прозору или вратима и избегавајте близину већих металних предмета. Не чекајте прве громове да кренете у заклон. Још пре но што они падну, атмосфера набијена електрицитетом врло је опасна, јер из ње сваког тренутка може да плане смрт“.

ИРСКА БАЈКА

... А ЗА ТО ВРЕМЕ У ПЕЋИНАМА НОКНЕ-ШИГЕ ДЕРБИ ПУНИ УПОВЕ, УСПОМЕНАМА!

... А УТО, ОД ОВОГА КЕМО КЕТИ И ДА МОКИ УГОДНО ДА ЖИВИМО ДО КРАЈА ЖИВОТА!

ДОК ЈЕ ДЕРБИ СКУПЉАО „УСПОМЕНЕ“, ЗАЧУО СЕ НЕКИ СМЊИВ ЗВУК КАО ДА...

ОХ! УЛАЗ У ПЕЋИНУ СЕ ЗАТВАРА! ЧЕКАЈ!

У... ПОСЛЕДЊЕМ... ТРЕНУТКУ!

БАР САМ СЕ СНАБДЕО...

ОХ, НЕ! НЕ! НЕ! НИ КАМИЧАК МИ НИЈЕ ОСТАО!

ВРАТИВШИ СЕ КУЋИ ДЕРБИ ЈЕ ИСПРИЧАО КЕТИ КАКО ЈЕ ПОБЕГАО ОД КРАЈА ПАТВОРАКА...

ИМАШ ПРАВО, МИЛА! ОВО МИ ОН НЕЋЕ ОПРОСТИТИ!

ЊЕГОВО МАЛО ВЕЛИЧАСТВО ДОТРАЋЕ ЗА МНОМ...

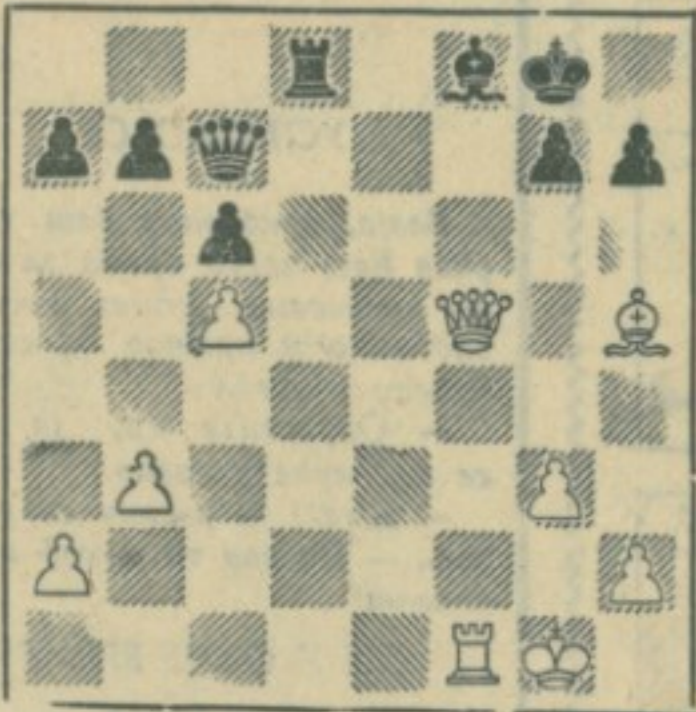
... АЛИ, ЈАКУ МУ ПРИРЕДИТИ КРАЈЕВСКИ ДОЧЕК!

У ТОМ ТРЕНУТКУ, НЕКА МАЛА СПОДОВА, ВИСОКА 45 САНТИМЕТРА И СТАРА 5.000 ГОДИНА, ТРЧИ ПРЕМА КУЋИ ДЕРБИ О ЦИЛАК. ТАЈ ПРЕВАРАНТ... ТАЈ ЗЛИ, СТАРИ ЈАРАЦ...

Учимо шах

XCIV

На турниру у Њујорку, 1924 године, Рети и Богољубов одиграли су партију за коју је Рети као бели добио прву награду.

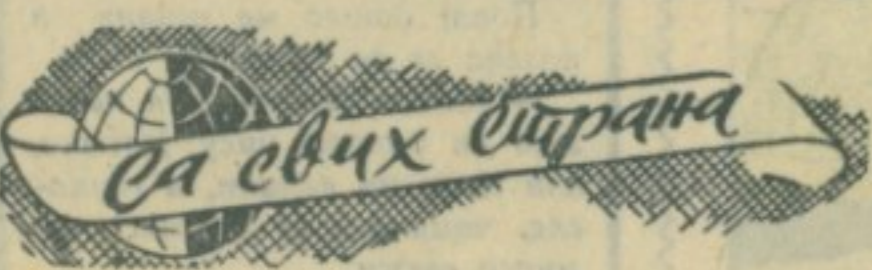
Ово је једна позиција из те партије. Материјално, противници су потпуно једнаки, али позиционо Богољубов стоји много слабије. Рети господари ф-линијом, а то је пут до црног краља. И само два погеза биће потребна белом да црног примора да се преда.

1. Лх5—ф7+ Кг8—х8; 2. Лф7—е8! Богољубов предаје.

Да је толом однео белог ловца, био би матиран у два погеза. А да је жртвовао свог ловца и повукао х7—х6, доживео би исту судбину:

2... х7—х6; 3. Дф5:ф8+ Кх8—х7; 4. Ле8—г6+ Кх7:г6; 5. Дф8—ф5 мат.

Поље ф7, на коме је бели дао шах црном, било је пресудно за исход многих шаховских партија.

ДВА НОВА ТЕХНИЧКА ИЗУМА недавно су са успехом испробана у једној челичани у Дуисбургу. — Први веома олакшава пренос топлогеног железца од високих пећи до места прераде. Уствари овде се ради о једном огромном „тигању“ који одједном може да прими око 200 тона растопљеног железца из пећи. Овај „тигањ“ у покретном раму клизи по шиннама и веома брзо преноси товар тако да железце не губи топлоту и може одмах да се подвргне преради. Други проналазак је у вези са преносом шљаке. Сада се први пут у историји металургијске индустрије она може да преноси специјалним каменим дугим 7,30 а широком 3,50 метра. Снабдевени са 18 пуних гумених точкова и хидрауличним дизајншама које могу да пребаци 36 тона шљаке, камјони имају и јаке моторе од 170 коњских снага. Кабина спроводника је обложена слојем земље као изолатором од топлоте коју ствара усисана шљака. Шофер има покретно седиште и на располагању два волана која служе за маневрисање напред и назад што му ове омогућава вожење без тешкоћа.

НА РАЈНИ код града Леверкузена идуће године биће саграђен нови мост дугачак 1059 а широк 29 метара. Он ће спајати аутопутева који се налазе на истоку од Рајне и други са леве стране Колоњ—Екс—Шапел.

У ПЛАНИНСКИМ ОБЛАСТИМА БАВАРСКЕ ускоро ће бити саграђен млековод дуг 300 метара. Њиме ће се преносити млеко из непроходних крајева у нарочито уграђене уређаје за расхлађивање у долинама. У време кад млеко не буде текло кроз канал који ће иначе бити од пластичне материје канал ће се чистити водом са планинских извора.

ТЕЛЕФОНСКИ РАЗГОВОРИ БЕЗ ГОТОВИНЕ — Енглеска пошта намерава да још током ове године uvede нови систем телефонских веза за своје претплатнике. Сваки власник телефона моћи ће да позове било који број у Великој Британији или у иностранству а да не плати ништа у готовом, јер ће имати свој картон под шифром. Довољно је да претплатник каже своје име и број шифре и да добије тражени број био он у оближњем месту, у Токију или Њујорку.

СВЕТЛЕЊИ ПРСТЕН НА ЦИГАРЕТАМА — Ускоро ће једна шведска фабрика да пусти у промет нову врсту цигарета са светлећим прстеном који треба да означи „критичну тачку“ до које се сме пушити. Даље — може да шкоди здрављу. У вези са овим, шведски министар народног здравља је изјавио да су вршена дуга испитивања 19 врста шведских и 18 врста иностраних цигарета и да је установљено да треба бацити цигарету кад је од ње остало 46 милиметара.

ПРОПИС ЈЕ ПРОПИС — У Кенту, у Великој Британији, дошло је до пожара у једној болници за инфективне болести. Али вагросци су могли да интервенишу тек пошто су примили инјекције — да се не би заразили.

У ОГЛЕДАЛУ СТАТИСТИКЕ — У циљу проучавања проблема домаћинства Уједињене нације су организовале анкету за домаћине широм света са питањем: Колико часова недељно проведете на кућним пословима? Утврђено је да Американка проведе најмање око 63 часа недељно, јер јој стоје на располагању многе машине. Поред тога конзерве и унапред припремљена храна у многоме јој олакшавају рад у кући. За Американкама долазе Пољкиње које троше недељно између 81 до 89 часова, па Италијанке са просечно 85 до 102 часа, док Францускиње употребе нешто више — од 91 до 110 часова. У кући крај ителџака највише времена проведу Немци и Швајцаркиње: по 109 до 120 часова.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ВИШЕСТРУКА ПРИМЕНА

Штит у боји причврсти се на обичне наочари и има вишеструку примену. Спуштена, служи као наочари за сунце, а подигнут само до половине стакла на наочарима штити возачеве очи приликом ноћне возачеве.

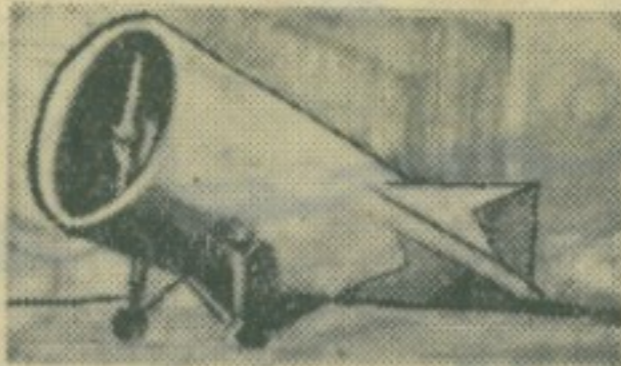
ПРВИ МОДЕЛ

Ово је први модел летећег бурета без крила — у природној величини. Америчку верзију овог француског Колеоптера, конструисао је др Александар Липиш. Летелица за верти-

ње. Само даким нагињањем главе унапред заштићује од јаких светлости фарова других аутомобила а при обичном осветљењу омогућава посматрање кроз доњи део стакла.

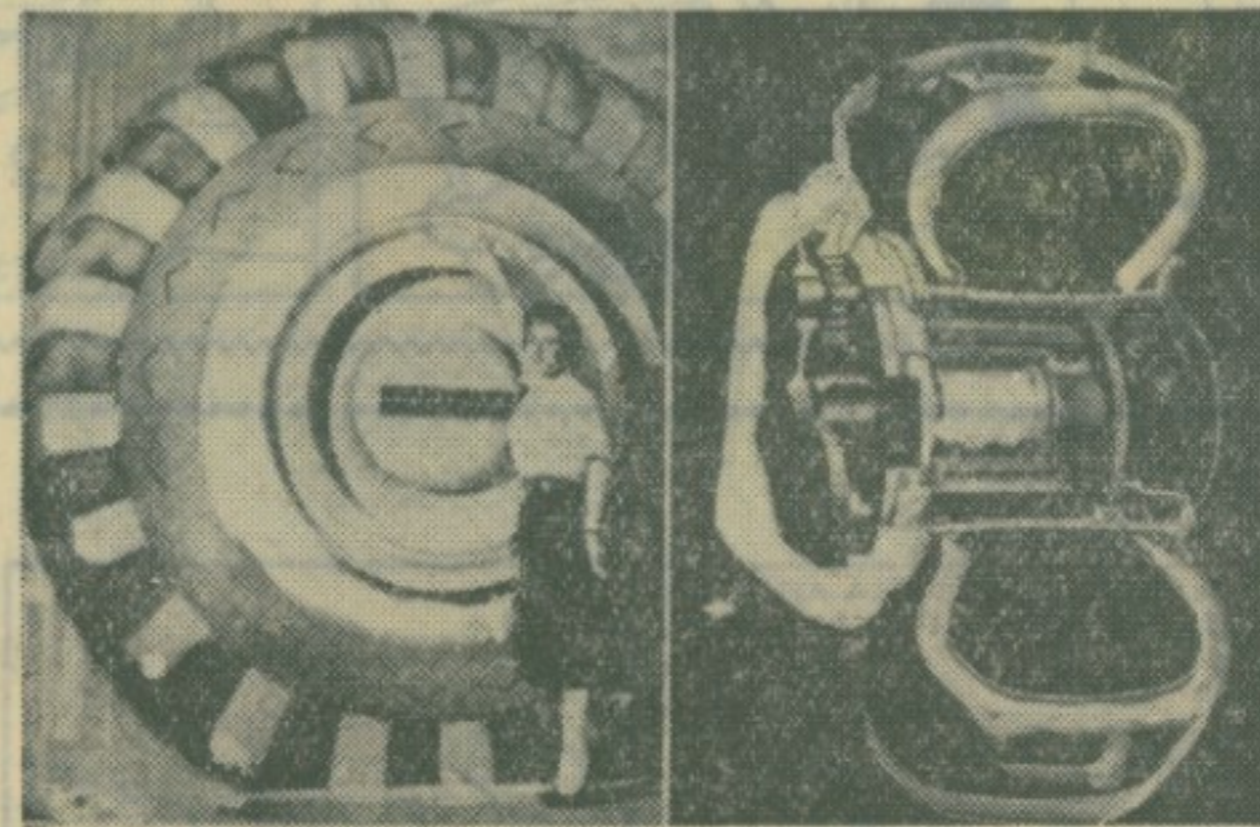
Радиопријемник са снажним транзистором, који може да се носи у џепу, производи се сада и у Америци. Али, то није новина, јер се овакви пријемници одавно производе

ЕЛЕКТРОМОТОР У БУРЕТУ

кално узлетање и слетање има у прупу два пропелера који се окрећу у супротним правцима и увлаче ваздух кроз цилиндрично тело.

Ненси Рајдаут, америчка првакиња за смучање на води, способна је да се босонога одржи на површини мора док моторни чамац јури брзином од 55 километара на сат. Међутим, њен светски рекорд (кад је обучена у трикоу) износи 100 километара на сат. У таквој прилици она се држи за уже вучено хидропланом.

У средини овог великог точака налази се електромотор због чега ће се примењивати на тешким возилима. Захваљујући оваквом смештају мотора, неће бити потребан преносни систем зупчаника.

...назив „хеликоптер“ за ваздушно возило са крилима која се окрећу увео је, 1863 године, Француз

...совјетски научници пронашли су недавно специјално стакло које је тврђе од челика, лакше од алуминијума, а може да издржи температуру до 1000 Целзијусових степени. Ново стакло добило је име „ситал“.

Гистав де Понтон д'Амекур. Сам назив је иначе начињен од грчких речи хеликс = спирала и птерон = крило.

...израз „нужно зло“ први је употребно у једном свом делу комедиограф Менадар (рођен око 343 године пре наше ере).

...акварели, слике израђене воденим бојама, биле су познате још у старом Египту где су их сликали на папирусу. За аквареле су такође знали у старој Кини, Јапани и Индији.

...од свих земаља на свету Индија има

...најкишовитији крај на свету сматра се планина Вајмале на Хавајским Острвима. Просечна годишња количина воденог талога износи 12,5 метара, а последњих година забеле-

жен је рекорд од 15,84 метара. Занимљиво је да оближњи град Вајманс, који се налази на обали мора на свега 24 километра од Вајмале, има годишњи водени талог 0,5 метра.

...риба лофиус веома је лукав и спретан ловац. Она дочепа за ногу галеба, повуче га на дно и тамо поједе.

...више од девет отсто укупне електричне енергије у свету производи се коришћењем земног гаса.

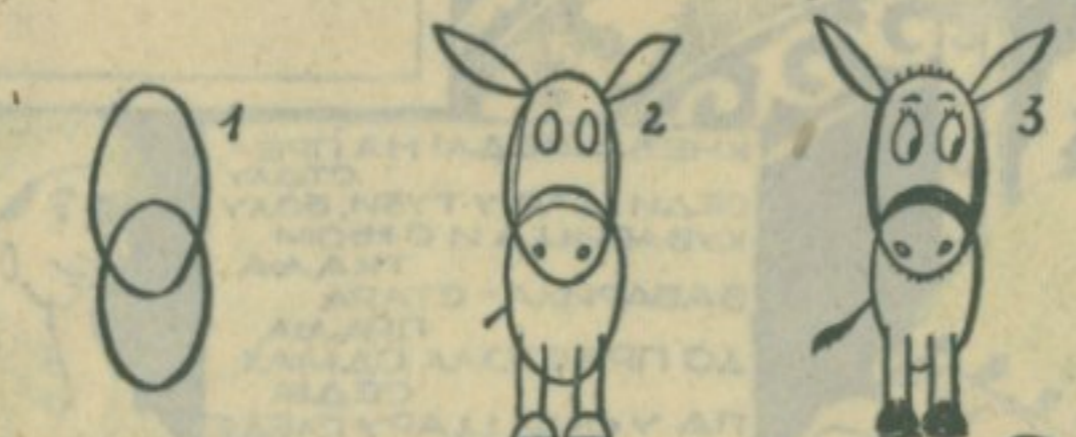
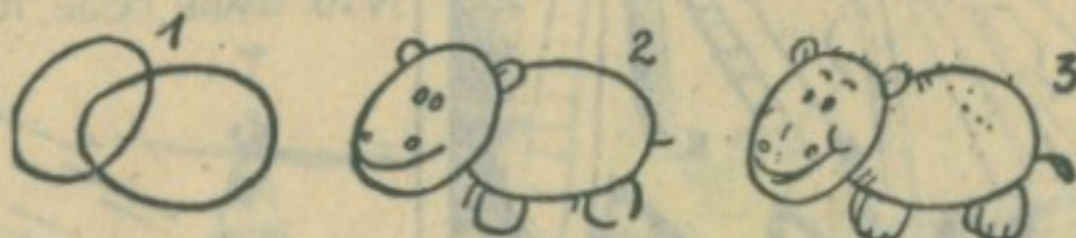

највише говеда: 155 милиона грла.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

КАКО ЋЕТЕ ДА ПОСТАНЕТЕ ДОБАР ЦРТАЧ

Покушајте па ћете видети да је лако нацртати све ове животиње.

ШАЉИВА ПИТАЊА

Кад сека и бата узму из креденца десет колача, петност кошки шећера, 20 бисквита и 5 јабука, шта ће добити свако од њих? (батине)

Која је жена птица? (Катина)
Какав је црнец кад се окупа у Црвеном Мору? (мокар)
Када деца не једу колаче? (кад немају)
Која животиња стоји на небу? (велики медвед)

Чија је душа цвет? (мајчина душаца)

ОКЕАНСКИ БРОВОВИ

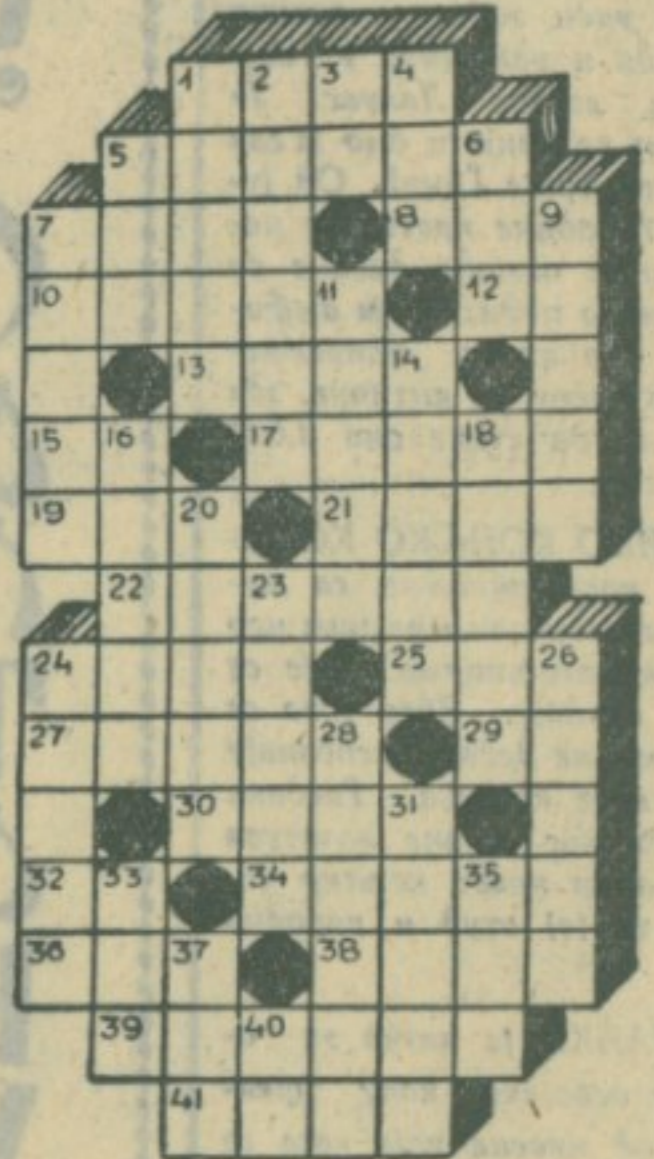
Сваког дана тачно у подне један преокеански брод крене из француског пристаништа Хавра за Њујорк. До Њујорка путује седам дана. Исто тако, сваког дана у подне пође и један брод у супротном правцу, из Њујорка за Хавру, и тај пут превали такође за седам дана. Кад седнете на брод у Хавру, колико ћете бродова срести за време пута до Њујорка?

(На самом поласку из Хавра срешћете први брод, онај који је седам дана раније пошао из Њујорка. После 12 сати вожење срешћете други, и све до Њујорка наплаћивате сваких 12 сати (у подне и у поноћ) на један брод. За седам дана — 14 бродова. Затим још један, онај који крене из Њујорка у тренутку кад ви тамо стигнете. Дакле, укупно ћете срести 15 бродова.)

КОЈА ЈЕ ОВО ЖИВОТИЊА?

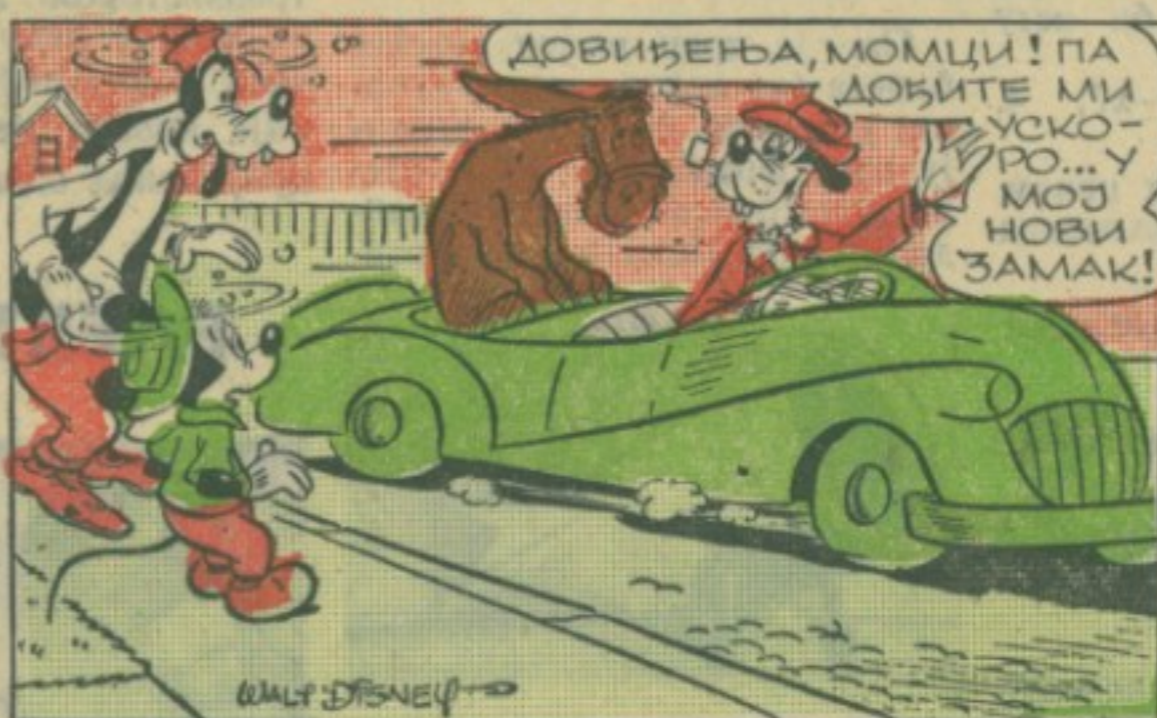

Хипопотам (Х и П о П о Т а м)

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) крај; 5) Кведер; 7) тера; 8) дар; 10) магла; 12) би; 13) Акра; 15) иг; 17) астма; 19) Арг; 21) елан; 22) морнар; 24) село; 25) ски; 27) пчела; 29) ас; 30) шала; 32) ам; 34) талер; 36) тат; 38) дива; 39) коридор; 41) Ронд.
Усправно: 1) крпа; 2) реалка; 3) ед; 4) јед; 5) кеа; 6) Раб; 7) тмина; 9) Рисан; 11) арсен; 14) атлас; 16) Преч; 18) мажа; 20) Голеш; 23) ролат; 24) спрат; 26) Истра; 28) Аладин; 31) Алида; 33) мак; 35) ива; 37) тор; 40) ро.

УСПАВАО СЕ

Влаја, иако није баш тако рђав ђак, често дрема за време предавања. Једног дана је задоцнио и примио да се оправда учитељу:

— Опростите ми, ја сам се код куће успавао.
— Шта?! — зграну се учитељ. — Па зар ти и код куће спаваш!

СВЕ У СВОЈЕ ВРЕМЕ

— Децо, ко зна да ми каже када је јабучке најзгодније брати? — поставио је учитељ питање.

Јавио се Гаја и рекао:
— Молим лепо, најзгодније време за брање јабучке је када су пси везани.

ДОБРО ЈЕ ШТО НИСУ ВЕБИ

Понај дошао на нијану и погаћа се за ракове:

— Много тражите. Ја налазим да ракови нису јевтини, али нису ни велики, а најпосле, чини ми се да нису ни много свежи.

— Е, онда је права срећа што нису много велики! — додао је продавац.

ПИТАЊА ОРИГОРИ

Ко су били дијаци?
Кад је основано позориште у Бизерти?
Шта је: велико коњско копито?
Шта је бучанка?
Шта су бучице?

ОДГОВОР:

ДИЈАЦИ су били писари царских новела у српској дворској канцеларији у Средњем

веку. Радили су под управом логотета.

ПОЗОРИШТЕ У БИЗЕРТИ основано је у априлу 1917 године ради забаве српских инвалида и рањеника у војничком логору Лалуас. Управник позоришта био је глумец Димитрије Гинић. Од јула 1917 године претставе националних комада давале су у нарочито подигнутом амфитеатру без крова, направљеном по узору на античке, где је могло да стане око 3.000 гледалаца.

ВЕЛИКО КОЊСКО КОПИТО је врста шкољке, са љуштурама обраслим разним морским животињцама које се тешко скидају. Због тога се ове шкољке једва распознају од осталог камења. Гледана са унутарње стране љуштура потсећа на право коњско копито, те јој отуд и народно име.

БУЧАНКА је назив за округлу девојачку капу направљену од црвене чоје која се раније носила у Левчу.

БУЧИЦЕ су смокве које имају смеђу кожицу и црвено месо. Сматра се да су оне најслађа врста смокава.

БАЈКА О ЦАРУ И ЦАРИЦИ

